

Załączniki

24. PODSUMOWANIE PROCESU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH I OPINIOWANIA STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, OPINIOWANIA I UDZIAŁU SPOŁECZEŃSTWA

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹⁵⁷ w art. 46 nakłada obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów programów, które wyznaczają ramy dla przyszłych przedsięwzięć. Do takich zaliczyć można program ochrony powietrza. Zgodnie z art. 55 ust. 3 ww. ustawy, do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- 2) Opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58;
- 3) Zgłoszone uwagi i wnioski;
- 4) Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- 5) Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

W związku z powyższym do projektu „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” dołącza się niniejsze podsumowanie.

Spotkania konsultacyjne odbyły się w lipcu 2013 roku, w pięciu miastach województwa wielkopolskiego: w Poznaniu, Lesznie, Koninie, Ostrowie Wielkopolskim i Pile. Na spotkaniach zaprezentowano podstawowe założenia procedowanego Programu oraz zadania wskazane do realizacji, mające na celu poprawę jakości powietrza na terenie strefy. Ponadto przedstawiciel Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu przedstawił możliwości współfinansowania wymienionych w Programie działań.

Prognoza oddziaływania na środowisko

W myśl art. 51 ust. 1 Zarząd Województwa Wielkopolskiego sporządził Prognozę oddziaływania na środowisko projektu „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”.

Zakres prognozy został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo znak WOO-III.410.378.2013.PW z dnia 5.07.2013 r.) oraz Wielkopolskim Państwowym Inspektorem Sanitarnym (pismo znak DN-NS.9012.5.443.2013 z dnia 5.07.2013 r.). Głównym celem opracowania Prognozy jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. Przedmiotowy Program uwzględnia ustalenia zawarte w Prognozie, a w szczególności takie działania z zakresu wprowadzania zanieczyszczeń do powietrza, które podjęte w ramach rozwiązań proponowanych w dokumencie powinny przynieść zdecydowaną poprawę stanu środowiska przyrodniczego. Zarówno określone kierunki działań, jak i same zadania są skonstruowane i dobrane w ten sposób, aby ich potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko było zminimalizowane.

¹⁵⁷ Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.

Opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹⁵⁸.

Projekt „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko projektu Programu został pozytywnie zaopiniowany przez Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu pismem z dnia 10.09.2013 r., znak.: DN-NS.9012.5.599.2013 oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu pismem z dnia 17.09.2013 r., znak: WOO-III.410.486.2013.JM. Uwagi wniesione do Prognozy przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu wraz z odniesieniem do nich zastawiono w załączniku nr 2.

Udział społeczeństwa

Stosownie do art. 91 ust. 9 oraz zgodnie z wymaganiami oceny strategicznej projekt „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” wraz z Prognozą został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne trwały od 12 lipca 2013 r. do 14 sierpnia 2013 r. włącznie. Były dłuższe niż 21 dni celem zapewnienia możliwości zapoznania się i wniesienia ewentualnych uwag do dokumentu.

W wyznaczonym terminie, swoje uwagi i wnioski zgłosiły następujące podmioty:

- 1) Starostwo Powiatowe w Śremie;
- 2) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu;
- 3) Starostwo powiatowe w Rawiczu;
- 4) Starostwo Powiatowe w Słupcy;
- 5) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Wydziałów Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostw Powiatowych;
- 6) Starostwo powiatowe w Grodzisku Wielkopolskim;
- 7) Starostwo Powiatowe w Gostyniu;
- 8) Starosta Średzki.

Informacje w sprawie sposobu uwzględnienia zgłoszonych uwag i wniosków przedstawiono w załączniku nr 1.

Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko

Postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko nie było przeprowadzane. Realizacja zadań ujętych w projekcie Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw (rozdział 11 Prognozy).

Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Ocena stanu realizacji zadań określonych w Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej będzie przeprowadzana w formie sprawozdań z realizacji Programu. Wzór sprawozdań i opis sposobu monitorowania realizacji określono w rozdziale 11 Programu.

¹⁵⁸ Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.

Opiniowanie przez właściwych wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast i starostów

Zgodnie z art. 91 ust. 1 i ust. 5 ustawy prawo ochrony środowiska zarząd województwa ma obowiązek przedstawić właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały sejmiku w sprawie programu ochrony powietrza do zaopiniowania. W związku z powyższym, pismem znak: DSR-II-1.721.2.2012 z dnia 2 sierpnia 2013 r. projekt uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej został dostarczony właściwym organom celem zaopiniowania. Wspomniane organy są zobowiązane do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu. Niewydanie opinii w tym terminie oznacza akceptację projektu uchwały (art. 91 ust. 2a).

Zbiorcze zestawienie uwag i wniosków, wniesionych do projektu uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej w ramach procesu opiniowania przez właściwe organy, wraz z informacją w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione, przedstawiono w załączniku nr 3.

Załącznik nr 1. Informacja w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski w związku z udziałem społeczeństwa.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
1	Starostwo powiatowe w Śremie Wydział Ochrony Środowiska	W zakresie pkt. 7.2.1 ogólny harmonogram rzeczowo – finansowy na poziomie lokalnym – z treści tego punktu nie wynika jednoznacznie, czy powiaty na których nie ma ponadnormatywnych przekroczeń stężeń w zakresie pyłu zwieszonego PM10 i bezo(a)pirenu zobligowane są do realizacji działań ograniczających emisję tych zanieczyszczeń – wskazano jedynie, że wskazane działania mogą być realizowane przez wszystkie miasta i gminy.		Przeprowadzone modelowanie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń wskazało obszary przekroczeń norm pyłu PM10 w 28 powiatach strefy wielkopolskiej. I w tych powiatach działania naprawcze bezwzględnie muszą być prowadzone. Jednak w przypadku bezo(a)pirenu obszar przekroczeń obejmuje w zasadzie całą strefę. Z tego powodu również w pozostałych powiatach powinny być prowadzone działania naprawcze w miarę możliwości finansowych. We wstępie do rozdziału 7.2.1 dopisano informację, że działania mogą być prowadzone również na szczeblu powiatów.
2	Starostwo powiatowe w Śremie Wydział Ochrony Środowiska	Ponadto w tabeli nr 17 projektu Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej „Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych w skali lokalnej”: 1) pod kodem Wp12 wskazano stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych – powstaje pytanie, czy taki system organizacyjny winien powstać na terenie powiatu, gdzie nie ma ponadnormatywnych przekroczeń w zakresie pyłu PM 10 i benzo(a)piranu i jakie uprawnienia decyzyjne będzie miał koordynator POP określone na stronie 87 projektu programu,		Na terenie strefy wielkopolskiej nie ma powiatów, w których nie jest przekroczony poziom docelowego benzo(a)pirenu. Termin osiągnięcia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu (1 ng/m^3) minął 1 stycznia 2013 roku. Zatem wskazane jest prowadzenie działań naprawczych w celu obniżenia wielkości stężeń tego zanieczyszczenia. Uprawnienia decyzyjne koordynatora POP zależą od władz lokalnych - powiatowych czy gminnych w ramach organizacji.
3	Starostwo powiatowe w Śremie Wydział Ochrony Środowiska	2) pod kodem Wp18 i Wp19 wskazano działania naprawcze: poprawa stanu technicznego dróg istniejących – utwardzenie dróg lub poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z drogi oraz utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni – czyszczenie metodą moką – powstaje pytanie czy dotyczy to wyłącznie dróg powiatowych na terenie miejskim i czy ma to zadanie być realizowane na terenach powiatów, gdzie nie na ponadnormatywnych		Zadania związane z poprawą stanu technicznego dróg (Wp18, aktualnie Wp17) oraz utrzymaniem czystości nawierzchni (Wp19, aktualnie Wp18) dotyczą wszystkich powiatów. Priorytetem jest prowadzenie tych działań na terenach zabudowanych. W miarę możliwości technicznych i ekonomicznych korzystne z punktu widzenia jakości powietrza będzie prowadzenie tych działań również poza terenami zabudowanymi. Informację taką dodano w opisie działań.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
		przekroczeń oraz na czy polegałaby kontrola zarządców dróg pod kontem wykonywania obowiązków,		
4	Starostwo powiatowe w Śremie Wydział Ochrony Środowiska	3) pod kodem Wp22 wskazano działanie naprawcze rozwój sieci gazowych i zaproponowano źródło finansowania m.in. z budżetów powiatu, podczas gdy nie jest to zadanie własne powiatów,		Uwzględniono. Budżet powiatu to jedno z możliwych źródeł finansowania zadania Wp22 (aktualnie Wp21). Program opracowany został dla całej strefy wielkopolskiej, zatem wymaga pewnej ogólności i elastyczności. Zdarzają się przypadki, że powiat czy gmina współfinansuje rozbudowę sieci gazowej. Dlatego zapisano budżet powiatu, jako jedno z możliwych źródeł finansowania. Działanie związane z rozwojem sieci gazowej jest działaniem pomocniczym dla realizacji celów Programu. Jako odpowiedzialnego za zadanie wpisano "właściciele i zarządzający siecią gazową", a w możliwych źródłach finansowania wpisano "budżet właścicieli i zarządzających siecią gazową, budżety starostw, miast i gmin, WFOŚiGW w Poznaniu, fundusze unijne".
5	Starostwo powiatowe w Śremie Wydział Ochrony Środowiska	4) pod kodem Wp25 wskazano rozwój komunikacji publicznej oraz wdrażanie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym wskazując odpowiedzialnym za realizację zadania m.in. starostów, a źródło finansowania budżety starostw – nie jest to zadanie własne powiatów,		Budżet powiatu to jedno z możliwych źródeł finansowania zadania Wp25 (aktualnie Wp24). Program opracowany został dla całej strefy wielkopolskiej, zatem wymaga pewnej ogólności i elastyczności. Istnieją przykłady tworzenia komunikacji publicznej przez związek kilku powiatów, więc w takim przypadku ma być to transport niskoemisyjny i energooszczędny.
6	Starostwo powiatowe w Śremie Wydział Ochrony Środowiska	Ponadto pragnę zauważyć, że w projekcie „Programu...” w pkt 10.3 obowiązki organów administracji na szczeblu lokalnym do obowiązków starostw włączono: 1) działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych – uwzględnienie konieczności ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza na etapie wydawania decyzji środowiskowej, podczas gdy starosta nie jest organem opiniującym i uzgadniającym w postępowaniach administracyjnych w zakresie decyzji środowiskowych,		Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
7	Starostwo powiatowe w Śremie Wydział Ochrony Środowiska	2) przedkładanie do Zarządu Województwa wyników przeprowadzanych pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów raz w roku – zadanie to nie zostało wymienione w tabeli nr 17 projektu Programu i nasuwa się pytanie, na czym ten pomiar natężenia ruchu miałby polegać i czy dotyczy ten obowiązek powiatów gdzie nie stwierdzono przekroczeń stężeń zanieczyszczeń, na jakich odcinkach dróg powiatowych pomiary te miałyby być wykonywane.		Pomiary natężenia ruchu samochodowego prowadzone są często w przypadku prowadzenia modernizacji drogi lub zmiany organizacji ruchu w celu jego upłynnienia czy usprawnienia. W takich przypadkach należy wyniki pomiarów dołączyć do sprawozdania z realizacji POP dla Zarządu Województwa Wielkopolskiego. Zapisano to również w rozdziale 11. "Do sprawozdań należy załączyć wyniki pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez odpowiednie jednostki, <u>jeżeli były przeprowadzane w roku sprawozdawczym.</u> "
8	WFOŚiGW w Poznaniu	str. 96 Program KAWKA (2 akapit) Program KAWKA będzie realizowany w latach 2013-2018, dlatego należy przedstawić ogólne zasady wsparcia finansowego. Ponadto w ramach 1 naboru na dofinansowanie przedsięwzięć przeznaczono 200 mln zł dla całej Polski, a nie tylko dla województwa wielkopolskiego	Informowanie potencjalnych wnioskodawców o 1 naborze w ramach programu KAWKA jest bezcelowe, zwłaszcza, że POP będzie wdrażany od roku 2014. Wówczas zamieszczone dane będą nieaktualne. Należałoby uszczegółowić zapis, iż w ramach 1 naboru 200 mln zł przeznaczono na dofinansowanie przedsięwzięć dla całej Polski.	Uwzględniono. Pierwsza część opisująca Program KAWKA faktycznie opisuje pewne ogólne zasady dofinansowania, po szczegóły odsyłając na strony NFOŚiGW. Faktycznie można podkreślić, że kwota 200 mln zł w pierwszym naborze dotyczy całej Polski. Kolejna część krótko opisuje nabór prowadzony w drugim kwartale 2013 roku przez WFOŚiGW w Poznaniu, jako przykład. Zapisy te zostały usunięte.
9	WFOŚiGW w Poznaniu	str. 97 Program KAWKA Nie należy wymieniać literalnie potencjalnych beneficjentów zwłaszcza, że odnosi się to do naboru zakończonego. Ponadto może to dezinformować potencjalnych wnioskodawców przy następnym naborze.	Lista beneficjentów uzależniona jest od ilości obszarów wskazanych w POP-ach oraz od spełnienia warunków/kryteriów Programu KAWKA.	Uwzględniono. Opis pierwszego naboru podano, jako przykład. Zapisy te zostały usunięte.
10	WFOŚiGW w Poznaniu	str. 97 WRPO Należy zastanowić się nad sensem wymieniania WRPO na lata 2007-2013, w momencie, kiedy Program ulega już zamknięciu.		Uwzględniono. Zapisy te zostały usunięte. Dodano informację o nowym WRPO, który jest w trakcie opracowania.
11	WFOŚiGW w Poznaniu	str. 114 10.2. Obowiązki Zarządu Województwa, WIOŚ i innych jednostek pkt. 4 WFOŚiGW samodzielnie opracowuje i zatwierdza listę przedsięwzięć priorytetowych w oparciu o programy i plany o randze wojewódzkiej, uwzględniając	Nie wydaje się konieczne opracowywanie propozycji przedsięwzięć priorytetowych przez Zarząd Województwa.	Uwzględniono. Zadanie Wp04 zostało usunięte z harmonogramu rzeczowo-finansowego. WFOŚiGW samodzielnie opracowuje i zatwierdza listę przedsięwzięć priorytetowych w oparciu o programy i plany o randze wojewódzkiej,

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
		<p>najpilniejsze kierunki ochrony środowiska.</p> <p>str. 67, Tabela 16, wiersz 4 – Wp04 Opracowanie priorytetów dla WFOŚiGW uwzględniających realizację Programów ochrony powietrza</p> <p>str. 85 – Opracowanie priorytetów dla WFOŚiGW uwzględniających realizację Programów ochrony powietrza (Wp04)</p>	<p>Proponujemy zapis: „Coroczne opracowywanie propozycji do listy priorytetów w dziedzinie ochrony powietrza dla WFOŚiGW w Poznaniu”</p> <p>Proponujemy zapis: Opracowanie listy priorytetów dla WFOŚiGW uwzględniających realizację Programów ochrony powietrza”</p> <p>Proponujemy zapis: Zadaniem Zarządu Województwa jest coroczne przygotowanie propozycji listy priorytetów, które umożliwiłyby realizację zadań wskazanych w Programach ochrony powietrza.”</p>	<p>uwzględniając najpilniejsze kierunki ochrony środowiska.</p>
12	WFOŚiGW w Poznaniu	<p>str. 129 (3 akapit) Uwaga kompletnie niezgodna z rzeczywistością – WFOŚiGW w Poznaniu posiada wypracowaną procedurę dofinansowania dla osób fizycznych.</p>	<p>Dofinansowanie dla osób fizycznych odbywa się poprzez Bank Ochrony Środowiska w formie dopłat do kapitału kredytu lub w formie dopłat do odsetek od kredytu.</p> <p>Ponadto warto wspomnieć, iż istnieje możliwość pozyskania dotacji na modernizację systemów grzewczych dla osób fizycznych w formie częściowej spłaty kapitału kredytu bankowego udzielanego przez BOŚ.</p>	<p>Uwzględniono częściowo. Faktycznie WFOŚiGW w Poznaniu stosuje dofinansowanie dla osób fizycznych w formie dopłat do kapitału kredytów lub w formie dopłat do odsetek od kredytów. Jednak, aby uzyskać taki kredyt osoba fizyczna musi posiadać zdolność kredytową oraz spełnić szereg wymagań (np. wykazanie efektu ekologicznego przedsięwzięcia), które powodują wzrost kosztów przedsięwzięcia. Powodują one, że dla dużego odsetka osób fizycznych finansowanie to jest praktycznie niedostępne. Stopień skomplikowania procedur pozyskania takiego kredytu dodatkowo eliminuje kolejne osoby potencjalnie zainteresowane. Zapis zmieniono w następujący sposób: "skomplikowane pozyskanie dofinansowania dla osób fizycznych z WFOŚiGW i NFOŚiGW z powodu wymogów ekonomicznych i formalnych, jakie muszą zostać spełnione dla uzyskania takiej pomocy".</p>
13	WFOŚiGW w Poznaniu	<p>str. 129 (4 akapit) Uwaga kompletnie niezgodna z rzeczywistością, bardzo ogólna, nie mająca uzasadnienia w stosunku do</p>	<p>Procedury pozyskiwania środków WFOŚiGW w Poznaniu są identyczne od wielu lat i są wypracowane na bazie doświadczeń pracy</p>	<p>Uwzględniono . Usunięto zapisy.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
		WFOŚiGW w Poznaniu.	z beneficjentami i w oparciu o cenne uwagi zgłaszane przez beneficjentów.	
14	WFOŚiGW w Poznaniu	str. 130 (1 akapit) Uwaga kompletnie niezgodna z rzeczywistością, bardzo ogólna, bez wskazania z jakiego źródła i na czym miałyby polegać utrudnienia.	NFOŚiGW uruchomił specjalny program, który jest wdrażany przez WFOŚiGW na realizację przedsięwzięć zmierzających do wypełnienia postanowień POP-u – tzw. Program KAWKA.	Uwzględniono. Uznając uwagę za zbyt ogólną, zmieniono zapis na "brak wystarczających środków finansowych w budżetach gmin i powiatów na realizację zadań wskazanych w POP".
15	WFOŚiGW w Poznaniu	str. 134 (1 akapit) Autostrada A2 w granicach województwa wielkopolskiego została już wybudowana.		Uwzględniono. Zapisy te pochodzą z Planu zagospodarowanie przestrzennego dla województwa wielkopolskiego, który został uchwalony w 2010 roku, kiedy autostrada nie była jeszcze ukończona. Dodano taką uwagę w przypisach.
16	WFOŚiGW w Poznaniu	str. 161 (2 akapit) Przy wymienianiu kotłów na biomasę i pelet, należałoby uwzględnić informację o tym, iż pomimo niskich kosztów wytworzenia ciepła – stosowanie tych kotłów nie jest zalecane ze względu na emisję pyłu.	Kotły na biomasę i pelet przyczyniają się do zwiększonej emisji pyłu.	Przytaczany fragment rozdziału 17 to wstęp do analizy efektywności ekologicznej i ekonomicznej poszczególnych działań naprawczych. W dalszej części rozdziału omówiono, jaki efekt ekologiczny przynoszą zmiany w indywidualnych systemach grzewczych. I na stronie 164 napisano: „Najmniej korzystnym wariantem działań naprawczych jest zastąpienie starego źródła spalania, nowoczesnymi kotłami na biomasę. W tym przypadku efekt redukcji emisji benzo(a)pirenu jest niewielki, a w przypadku pyłu PM10 otrzymamy efekt odwrotny do zamierzonego - przyczynimy się do wzrostu emisji pyłu.”
17	WFOŚiGW w Poznaniu	str. 74, tabela 18 – opis działania naprawczego Zmiana sposobu ogrzewania z przejściem na ogrzewanie elektryczne nie jest zachęcające ze względu na generację wysokich kosztów za energię elektryczną.	Najwyższe koszty wiążą się ze stosowaniem tradycyjnego ogrzewania elektrycznego.	W Programie nie wskazano obligatoryjnie rodzaju działań naprawczych, jakie należy zastosować w celu ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych. Wskazano wymagany do osiągnięcia efekt redukcji emisji pyłu PM10 i podano wskaźniki efektywności poszczególnych rodzajów działań. Wybór działań zależy od warunków społeczno-ekonomicznych w poszczególnych gminach oraz indywidualnych preferencji mieszkańców. Zatem można, ale nie trzeba stosować zmiany ogrzewania węglowego na elektryczne. Zamiast tego są jeszcze inne rozwiązania.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
18	WFOŚiGW w Poznaniu	Brak uwzględnienia Gminy Miejskiej Czarnków w zestawieniu lokalizacji, jednostek realizujących, kosztów oraz efektu ekologicznego w ramach Projektu Programu Ochrony Powietrza dla strefy wielkopolskiej. Czy wspomniana Gmina zostanie zobowiązana do wprowadzenia działań naprawczych zmierzających do obniżenia niskiej emisji.		Uwzględniono. Gmina Miejska Czarnków została zobowiązana do prowadzenia działań naprawczych zmierzających do obniżenia niskiej emisji.
19	Starostwo powiatowe w Rawiczu	część 1 Zadanie Wp12 nie zostało dostatecznie doprecyzowane.	Zadanie polegające na stworzeniu i utrzymaniu systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych jest przypisywane burmistrzom, wójtom i starostom. Natomiast w opisie zadania (strona 87) odniesiono się jedynie do działań organów gmin, nie określono, na czym ma polegać udział starostów.	W przypadku starosty stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych związane jest przede wszystkim z koordynacją realizacji działań poszczególnych jednostek powiatowych (np. zarządców dróg powiatowych). Starostowie mogą również wspomagać działania gmin na swoim terenie oraz ułatwiać wymianę informacji pomiędzy poszczególnymi jednostkami realizującymi zadania. Informację taką dodano w opisie działania Wp12 (aktualnie Wp11).
20	Starostwo powiatowe w Rawiczu	część 2 Starości nie są odpowiedzialni za realizację zadania Wp27.	W tabeli 17 części 1 PPOP określono, że odpowiedzialne za zadanie Wp27 są Powiatowe Inspekcje Nadzoru Budowlanego, natomiast na str. 116 Części 2 PPOP zadanie to przypisano starostom, którzy to nie mają uprawnień do kontroli przestrzegania pozwoleń na budowę.	Uwzględniono. Jest to zadanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starosty w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie pryzm materiałów sypkich itp.)”.
21	Starostwo powiatowe w Rawiczu	część 2 Dwukrotnie wskazano to samo zadanie Wp27.	Na stronie 116 w punkcie 10 oraz 17 wskazane jest to samo zadanie Wp27.	Uwzględniono, poprawiono.
22	Starostwo powiatowe w Rawiczu	część 2 Starostowie, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, nie uczestniczą w procesie wydawania decyzji środowiskowych.	Na stronie 116 przypisano starostom działania prewencyjne dotyczące wydawania decyzji środowiskowych. Starostwie nie uczestniczą w procesie wydawania decyzji środowiskowych, wyjątek stanowi scalanie, wymiana lub podział gruntów.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
23	Starostwo powiatowe w Rawiczu	część 2 Obowiązek przedkładania wyników pomiarów natężenia	Nałożony obowiązek przeprowadzania pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg	POP nie nakłada na starostów obowiązku prowadzenia pomiarów natężenie ruchu.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
		ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostę z częstotliwością 1 raz w roku jest zbyt rygorystyczny.	zarządzanych przez starostę jest niemożliwy do wykonania ze względu na niewielkie możliwości finansowe oraz kadrowe.	Pomiary natężenia ruchu samochodowego prowadzone są często w przypadku prowadzenie modernizacji drogi lub zmiany organizacji ruchu w celu jego upłynnienia czy usprawnienia. W takich przypadkach należy wyniki pomiarów dołączyć do sprawozdania z realizacji POP dla Zarządu Województwa Wielkopolskiego. Zapisano to również w rozdziale 11. „Do sprawozdań należy załączyć wyniki pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez odpowiednie jednostki, <u>jeżeli były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym.</u> ”
24	Starostwo Powiatowe w Słupcy Kierownik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa	Część II – obowiązki i ograniczenia Pkt.10.3. – Obowiązki organów administracji na szczeblu lokalnym Obowiązki starostów Pkt.8 – dokładne określenie, w jakich przypadkach należy przedkładać do Zarządu Województwa wyniki przeprowadzonych pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów – czy tylko wtedy gdy były prowadzone pomiary na danej drodze i czy co roku na wszystkich drogach należy prowadzić pomiary.	Z obowiązującej ustawy o drogach publicznych wynika, że zarządca drogi ma obowiązek wykonywania okresowych pomiarów natężenia ruchu drogowego, a nie co roku.	W POP określono, że w przypadkach prowadzenia pomiarów natężenia ruchu samochodowego należy wyniki pomiarów dołączyć do sprawozdania z realizacji POP dla Zarządu Województwa Wielkopolskiego. Zapisano to również w rozdziale 11. „Do sprawozdań należy załączyć wyniki pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez odpowiednie jednostki, jeżeli były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym.”
25	Starostwo Powiatowe w Słupcy Kierownik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa	Część II – obowiązki i ograniczenia Pkt.10.3. – Obowiązki organów administracji na szczeblu lokalnym Obowiązki starostów Pkt.11 – uściślenie, w jaki sposób należy prowadzić działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych.	Starosta nie uczestniczy w postępowaniu administracyjnym dot. wydawania decyzji środowiskowych.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
26	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Wydziałów Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostw Powiatowych	Część II – obowiązki i ograniczenia pkt 10.3. Obowiązki starostów w ramach realizacji Programu ochrony powietrza: Pkt 9 – wykreślić. Starosta może prowadzić zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska kontrolę jedynie decyzji które wydał. Znaczna część stacji diagnostycznych nie ma obowiązku uzyskiwania pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza, bądź ich nie posiada. Kontrole podmiotów prowadzących	Starosta nie jest organem kontrolnym. Są to zadania Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.	Punkt 9 mówi o wzmocnieniu kontroli stacji diagnostycznych pojazdów. Zgodnie z art. 83b ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) jest to zadanie starosty.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
		instalację należą do obowiązków Inspekcji Ochrony Środowiska.		
27	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Wydziałów Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostw Powiatowych	Część II – obowiązki i ograniczenia Pkt 10 – wykreślić. Starosta nie posiada kompetencji do przeprowadzania kontroli pozwoleń na budowę.	Kontrole w zakresie pozwoleń na budowę należą do obowiązków Inspektora Nadzoru Budowlanego.	Uwzględniono. Jest to zadanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie przyzmi materiałów sypkich itp.)”.
28	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Wydziałów Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostw Powiatowych	Część II – obowiązki i ograniczenia Pkt 11 – Starosta od listopada 2011 r. nie uczestniczy w prowadzeniu postępowania o wydanie decyzji środowiskowych.	Starosta, jako organ ochrony środowiska, nie uczestniczy w postępowaniach dotyczących decyzji środowiskowych. Realizacji przedmiotowego zadania jest możliwa jedynie w przypadku, gdy Starosta, jako właściciel lub zarządca nieruchomości zostanie uznany za stronę postępowania.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
29	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Wydziałów Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostw Powiatowych	Część II – obowiązki i ograniczenia Pkt 8 – należy wykreślić bądź uściślić w jakich przypadkach należy dokonywać pomiarów natężenia ruchu. Czy punkt ten dotyczy nałożenia obowiązku prowadzenia na wszystkich drogach powiatowych pomiarów raz w roku, czy przedstawiania do 30 czerwca danego roku zestawienia wyników pomiarów które Starosta prowadził w roku poprzednim (jak to wynika z inf. na str. 119).	Zadanie to nie wynika wprost z ustawy o drogach publicznych i budzi wątpliwości, co do interpretacji.	W POP określono, że w przypadkach prowadzenia pomiarów natężenia ruchu samochodowego należy wyniki pomiarów dołączyć do sprawozdania z realizacji POP dla Zarządu Województwa Wielkopolskiego. Zapisano to również w rozdziale 11. „Do sprawozdań należy załączyć wyniki pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez odpowiednie jednostki, <u>jeżeli były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym.</u> ”
30	Starostwo powiatowe w Grodzisku Wlkp.	Starosta Grodziski informuje, że nie wnosi uwag do ww. projektu pod warunkiem, że realizację ewentualnych zadań przez Powiat Grodziski odbywać się będą bez zaangażowania środków własnych Powiatu.		Konieczne jest zaangażowanie środków własnych powiatu w celu prowadzenia działań wspomagających prezydentów, burmistrzów i wójtów miast i gmin oraz koordynujących ich działania. W większości przypadków odbywać się to będzie w ramach zadań własnych starostów.
31	Starostwo Powiatowe w Gostyniu	część 1 Obowiązek przypisany starostom w ppkcie 1 pkt 10.3 na str. 115 dokumentu pn. „, stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań	W tabeli 17 części 1 PPOP określono, że odpowiedzialnym za realizację działania Wp12 są starostowie powiatów, prezydenci, burmistrzowie, wójtowie miast i gmin, na	W przypadku starosty stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych związane jest przede wszystkim z koordynacją realizacji działań poszczególnych

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
		naprawczych(np. poprzez powołanie osoby odpowiedzialnej) za koordynację realizacji działań ujętych w Programie na terenie miast i gmin” wymaga doprecyzowania.	str. 115 części 2 PPOP zadanie to przypisano starostom. Zadanie polegające na stworzeniu i utrzymaniu systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych jest przypisane burmistrzom, wójtom i starostom. W opisie na stronie 87 nie określono, na czym polegać ma udział starostów w tym zakresie.	jednostek powiatowych (np. zarządców dróg powiatowych). Starostowie mogą również wspomagać działania gmin na swoim terenie oraz ułatwiać wymianę informacji pomiędzy poszczególnymi jednostkami realizującymi zadania.
32	Starostwo Powiatowe w Gostyniu	część 2 Niewłaściwie bądź nieprecyzyjnie przypisano jako obowiązek starostów realizację działania naprawczego pn. „Monitoring budów pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (kontrola przestrzegania zapisów pozwolenia budowlanego)” – w ppkt 10 i 17 pkt 10.3 na str. 116 dokumentu. Niewłaściwie wpisano również źródło finansowania – budżety starostw.	W tabeli 17 części 1 PPOP określono, że odpowiedzialnym za realizację działania Wp27 są Powiatowe Inspekcje Nadzoru Budowlanego, natomiast na str. 116 części 2 PPOP zadanie to przypisano starostom. Starosta wykonuje zadania administracji architektoniczno-budowlanej, podczas, gdy powiatowy inspektor nadzoru budowlanego wykonuje zadania nadzoru budowlanego. W takim przypadku źródłem finansowania jest budżet powiatu.	Uwzględniono. Zmieniono źródło finansowania zadania Wp27 (aktualnie Wp26) na budżet Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego (czyli budżet państwa). Zmieniono również zapis podpunktu 10 w obowiązkach starosty w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie przym materiałów sypkich itp.)”.
33	Starostwo Powiatowe w Gostyniu	część 2 Dwukrotnie wskazano w obowiązkach starostów działanie naprawcze pn. „Monitoring budów pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (kontrola przestrzegania zapisów pozwolenia budowlanego)”	Na stronie 116 dokumentu w ppkt 10 i 17 pkt 10.3 zapisano to samo działanie, o którym mowa w tabeli 17, jako Wp12.	Uwzględniono. Poprawiono z uwzględnieniem uwagi powyżej.
34	Starostwo Powiatowe w Gostyniu	Starostowie nie uczestniczą już w procesie wydawania decyzji środowiskowych – nie stanowią zarówno organu opiniującego jak i uzgadniającego.	Na stronie 116 dokumentu przypisano starostom działania prewencyjne dotyczące wydawania decyzji środowiskowych. Starostowie nie uczestniczą już w procesie wydawania decyzji środowiskowych, wyjątek stanowi scalanie, wymiana lub podział gruntów. Dlatego wydaje się nieuzasadnione przypisywanie tego zadania starostom.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
35	Starostwo Powiatowe w Gostyniu	część 2 Nakładanie obowiązku przedkładania wyników pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostę z częstotliwością 1 raz w roku (zadanie określone w ppkt 8 pktu 10.3 na str. 116	W rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011r. (Dz. U. 2011. Nr 140, poz. 824 ze zmianami) w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano do tego obowiązku „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	uzasadnienie uwagi	odniesienie
		PPOP) nie jest zgodne z przepisami prawa nałożonymi na zarządzających drogami i zbyt rygorystyczny. Nakładanie obowiązku prowadzenia pomiarów ze wskazaną częstotliwością jest niemożliwe ze względu na niewielkie możliwości finansowe.	środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem – okresowe pomiary natężenia ruchu przeprowadza się co 5 lat stąd nie jest możliwe przekazywanie wyników pomiarów co roku.	
36	Starosta Średzki	część 2 Pkt. 10.3. - Obowiązki organów administracji na szczeblu lokalnym. Obowiązki starostów: Pkt 8 - dokładne określenie w jakich przypadkach należy przedkładać do Zarządu Województwa wyniki przeprowadzonych pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów - czy tylko wtedy, gdy były prowadzone pomiary na danej drodze i czy co roku na wszystkich drogach należy prowadzić pomiary.	Z obowiązującej ustawy o drogach publicznych wynika, że zarządca drogi ma obowiązek wykonywania okresowych pomiarów natężenia ruchu drogowego, a nie co roku.	POP nie nakłada na starostów obowiązku prowadzenia pomiarów natężenia ruchu. Pomiary natężenia ruchu samochodowego prowadzone są często w przypadku prowadzenie modernizacji drogi lub zmiany organizacji ruchu w celu jego upłynnienia czy usprawnienia. W takich przypadkach należy wyniki pomiarów dołączyć do sprawozdania z realizacji POP dla Zarządu Województwa Wielkopolskiego. Zapisano to również w rozdziale 11. "Do sprawozdań należy załączyć wyniki pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez odpowiednie jednostki, <u>jeżeli były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym.</u> "
37	Starosta Średzki	część 2 Pkt 11 – uściślenie, w jaki sposób należy prowadzić działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych.	Starosta nie uczestniczy w postępowaniu administracyjnym dot. Wydawania decyzji środowiskowych.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.

Załącznik nr 2. Odniesienie do uwag i wniosków do „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” wniesionych na etapie opiniowania ww. Prognozy oddziaływania na środowisko przez Właściwe organy.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
1	RDOŚ w Poznaniu	1. W rozdziale 6.3 na str. 58 prognozy określając środki zapobiegające i ograniczające negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000 napisane): „prowadzenie prac związanych ze zrywaniem humusu powinno odbywać się poza okresem październik — luty, usuwanie humusu w innych okresach może być dopuszczone jedynie pod warunkiem zastosowania - urządzeń odstraszających zwierzęta przez okres, co najmniej tygodnia przed ich rozpoczęciem". W okresie od lutego do października występuje potencjalnie największe zagrożenie wystąpienia negatywnego oddziaływania na florę i faunę. W związku z powyższym proszę zweryfikować przedmiotowy zapis prognozy, lub wyjaśnić, dlaczego zaproponowano taki termin.	Uwzględniono.
2	RDOŚ w Poznaniu	2. W rozdziale 6 na str. 50-56 prognozy zatytułowanym „Analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko" zamieszczono tabelę zatytułowaną „Matryca środowiskowych oddziaływań POP", w której „oceniono zadania wynikające bezpośrednio z harmonogramów rzeczowo-finansowych. Działań wyznaczonych w Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. W matrycy (...) zidentyfikowano oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych", Wyniki przeprowadzonej oceny przedstawiono w tabeli w postaci symboli barwnych oraz literowych. Zastosowano następującą melodykę: „Rodzaje oddziaływań definicje: bezpośrednie (B) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich np. wycinka drzew na krajobraz, budowa drogi - zniszczenie powierzchni gruntów, pośrednie (P) – z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi np. wycinka drzew - na zwierzęta, budowa drogi - na wodę, rośliny. Charakter prawdopodobnych oddziaływań. - oznaczenia: kolor czerwony -prawdopodobne umiarkowane negatywne oddziaływanie, 0 - prawdopodobny brak oddziaływania, kolor zielony - prawdopodobne pozytywne oddziaływanie, kolor żółty - prawdopodobne oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym". W prognozie nie uzasadniono wyników oceny. Zgodnie z art. 51 ust, 2 pkt 2 lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko prognoza określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy. Biorąc powyższe pod uwagę w prognozie proszę przedstawić analizę potencjalnych oddziaływań realizacji ustaleń projektu Programu w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem i odpowiednimi wnioskami wynikającymi z tej analizy.	Szczegółowe informacje zawierające opis oddziaływań bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko zamieszczono w tabeli 11 Prognozy (Znaczące oddziaływania poszczególnych działań na elementy środowiska, ludzi, dobra materialne i zabytki wraz z przykładami działań minimalizujących lub kompensujących negatywne oddziaływania projektu Programu). Opisano tam te działania, które mogą potencjalnie powodować negatywne oddziaływania na środowisko.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
3	RDOŚ w Poznaniu	<p>3. W rozdziale 10 na str. 68-69 prognozy zatytułowanym „Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień POP” napisano: „W Programie określono zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W rozdziale 11 ocenianego dokumentu wskazano sposób monitorowania realizacji Programu (...) Zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które powinny pozwolić, określić stopień realizacji poszczególnych działań. Ocena realizacji POP na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie według wskazanego w opracowaniu terminarza. Zamieszczone w dokumencie propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają ocenić zmiany, jakie nastąpią w środowisku w wyniku prowadzenia działań wskazanych w Programie”. W związku z powyższym, zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko w prognozie proszę zawrzeć propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania, uwzględniając informacje zawarte w rozdziale 11 projektu Programu zatytułowanym „Monitorowanie realizacji Programu”.</p>	<p>Szczegółowy sposób monitorowania realizacji przedmiotowego Programu zamieszczono w rozdziale 11 Programu.</p>

Załącznik nr 3. Odniesienie do uwag i wniosków wniesionych na etapie opiniowania przez właściwe organy projektu uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
1	Prezydent Miasta Gniezna	Tab.11 (str. 45) Uwzględnić należy zmianę lokalizacji miernika w Gnieźnie na ul. Paczkowskiego.	Uwzględniono. Zostało poprawione.
2	Prezydent Miasta Gniezna	pkt. 3.5.2. (str. 47) Złe nazwa parku XX-lecia - obecnie Park Trzech Kultur.	Uwzględniono. Zostało poprawione.
3	Prezydent Miasta Gniezna	pkt. 6.1.3. (Rys.18, str.61) Etapy realizacji PONE - wnosi się o wydłużenie terminów realizacji poszczególnych etapów. Miasto Gniezno nie dysponuje środkami finansowymi i potencjałem kadrowym.	Rysunek 18, na str. 61 to przykładowy schemat realizacji PONE. W każdym przypadku realizacja ta może przebiegać w nieco inny sposób.
4	Prezydent Miasta Gniezna	Tab.17 (str. 71) Rozwój sieci gazowych nie leży w kompetencji Prezydenta Miasta, wobec tego nie powinien być odpowiedzialny za realizację zadania.	Uwzględniono. Budżet miasta to jedno z możliwych źródeł finansowania zadania Wp22 (aktualnie Wp21). Program opracowany został dla całej strefy wielkopolskiej, zatem wymaga pewnej ogólności i elastyczności. Zdarzają się przypadki, że powiat czy gmina współfinansuje rozbudowę sieci gazowej. Dlatego zapisano budżet powiatu, jako jedno z możliwych źródeł finansowania. Działanie związane z rozwojem sieci gazowej jest działaniem pomocniczym dla realizacji celów Programu. Jako odpowiedzialnego za zadanie wpisano „właściciele i zarządzający siecią gazową”, a w możliwych źródłach finansowania wpisano „budżet właścicieli i zarządzających siecią gazową, budżety powiatów, miast i gmin, WFOŚiGW w Poznaniu, fundusze unijne”.
5	Prezydent Miasta Gniezna	W związku z zadaniami nałożonymi na gminy, m.in. stworzeniu systemu zachęt finansowych do likwidacji lub wymiany starych kotłów na paliwo stałe wskazane jest zabezpieczenie dotacji celowych dla gmin np. z WFOŚiGW. Wskazanie możliwości o ubieganie się o pomoc finansową ze środków WFOŚiGW w Poznaniu oraz NFOŚiGW bezpośrednio przez osoby fizyczne.	Działania związane z ograniczeniem emisji z indywidualnych systemów grzewczych, czyli wymianą starych kotłów węglowych u osób fizycznych mogą być współfinansowane z różnych programów NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Poznaniu. Spośród dostępnych źródeł finansowania zadań wskazanych w POP wymienić również można: – uruchomiony w tym roku przez NFOŚiGW Program KAWKA, – Program Life, – Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko. W przypadku Gniezna najlepszym źródłem finansowania działań naprawczych wydaje się program KAWKA. W tym przypadku beneficjentem może być Miasto Gniezno, które dalej może rozdzielać środki osobom fizycznym np. poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. Już w pierwszym naborze, który zakończył się w czerwcu br. Gniezno wskazane było, jako jeden z możliwych beneficjentów.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
6	Prezydent Miasta Leszna	W treści Programu zamieszczono „Harmonogram rzeczowo-finansowy działań dla miast i gmin, w których wyznaczono obszary przekroczeń” natomiast nie odniesiono się w żaden sposób do działań podejmowanych na podstawie aktualnie obowiązujących na terenie województwa programów ochrony powietrza.	Odniesienia do działań podejmowanych na podstawie aktualnie obowiązujących na terenie województwa programów ochrony powietrza nie ujęto wprost w Programie. Natomiast znajduje ono swoje odzwierciedlenie w inwentaryzacji emisji, a dokładniej w strukturze paliw wykorzystywanych w Lesznie na pokrycie zapotrzebowania na ciepło. Działania podejmowane przez Leszno w ramach realizacji obowiązujących Programów ochrony powietrza ujmowane są w sprawozdaniach z realizacji Programów, które Zarząd Województwa przedkłada do Ministra Środowiska.
7	Starosta Poznański	1) brak dokładnego wyjaśnienia, jakich jednostek będzie dotyczyć stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych oraz koordynacja realizacji tych działań. Zdaniem tut. organu koordynacja przez starostę realizacji działań naprawczych określonych w POP winna dotyczyć wykonywania programu przez jednostki powiatu (str. 115, ppkt 2 projektu);	W rozdziale 7.3 omówiono działania naprawcze ujęte w harmonogramach rzeczowo-finansowych. Na str. 87 wyjaśniono, jakiego rodzaju działania mogą być podejmowane w ramach „Stworzenia i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych.”
8	Starosta Poznański	2) wskazano, że starosta ma obowiązek prowadzenia bazy pozwoleń i baz instalacji podlegających zgłoszeniu, nie określając jednocześnie, jakich pozwoleń ta baza ma dotyczyć, jakie informacje mają się w niej znaleźć oraz w jakiej formie winna być prowadzona (str. 115, ppkt 4 projektu). Jednocześnie należy podkreślić, że informacje na temat wydanych pozwoleń zamieszczane są w publicznie dostępnym wykazie informacji o środowisku;	Program ochrony powietrza, po uchwaleniu przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego stanie się aktem prawa miejscowego. Dlatego powinien wyznaczać kierunki i mieć charakter ogólny. Dlatego nie zostały w Programie wyznaczone szczegółowe ramy, czy wymagania dla baz danych. Podstawowym celem stworzenia i utrzymywania tego rodzaju baz ma być szybki i łatwy dostęp do danych dotyczących pyłu i benzo(a)pirenu zawartych w pozwoleniach i zgłoszeniach.
9	Starosta Poznański	3) podpunkty 10 i 17 projektu zostały zdublowane i dotyczą kompetencji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Starosta nie posiada kompetencji do prowadzenia kontroli pozwoleń na budowę;	Uwzględniono. W rozdziale 10.3 dodano obowiązki Powiatowych Inspektorów Nadzoru Budowlanego. Wskazane zadania leżą w ich kompetencji. Natomiast podpunkt 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu zmieniono w następujący sposób: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie przyzmy materiałów sypkich itp.).”
10	Starosta Poznański	4) Starosta od listopada 2011 r. nie uczestniczy w prowadzeniu postępowania o wydanie decyzji środowiskowych. Realizacja zadania określonego w podpunkcie 11 jest możliwa jedynie w przypadku, gdy Starosta, jako właściciel lub zarządca nieruchomości zostanie uznany za stronę postępowania. W związku z powyższym podpunkt 11 należy wykreślić bądź w odpowiedni sposób uszczegółwić, tak aby nie był sprzeczny z obecnie obowiązującą literą prawa;	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
11	Starosta Poznański	5) w podpunkcie 8 należy wykreślić częstość przekazywania pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów, ponieważ pomiary takie prowadzone są, zgodnie z obowiązującymi przepisami co 5 lat.	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
12	Starosta Poznański	6) zadania określone w części II Projektu Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej nie są spójne z harmonogramem rzeczowo-finansowym działań naprawczych w skali lokalnej, określonym w tabeli 17.	Uwzględniono. Zostało poprawione.
13	Starosta Poznański	7) program nie określa w sposób rzetelny sposobu określenia bilansu emisji zanieczyszczeń oraz sposobu określenia wielkości emisji.	<p>Do inwentaryzacji emisji punktowej wykorzystano bazę emisji prowadzoną przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w ramach bazy opłatowej, co wskazano w rozdziale 15.1.</p> <p>Inwentaryzację emisji powierzchniowej, czyli pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych, przeprowadzono w podziale na obszary bilansowe, którymi w strefie wielkopolskiej były poszczególne gminy. Wielkość emisji powierzchniowej została wyznaczona w oparciu o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapotrzebowanie na ciepło, - liczbę mieszkańców w danym obszarze bilansowym (gminie), - sposób pokrycia zapotrzebowania na ciepło przez: ogrzewanie zdalaczynne, ogrzewanie indywidualne z wykorzystaniem poszczególnych rodzajów paliw (paliwo stałe, gaz, olej opałowy), - wskaźniki emisji dla analizowanych zanieczyszczeń z poszczególnych rodzajów paliw i kotłów. <p>Do obliczeń wykorzystano wskaźniki emisji pochodzące z „The EMEP/EEA air pollutant emission inventory guidebook” (Technical Report No 9/2009), Zastosowano średnie wskaźniki dla terenu Europy, dla poszczególnych rodzajów paliw.</p> <p>Sposób pokrycia zapotrzebowania na ciepło określony został na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentów dostępnych dla każdej z gmin: plany zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe; informacje opisujące infrastrukturę komunalną, dane GUS dotyczące zaopatrzenia w gaz i jego wykorzystania do celów ogrzewania mieszkań oraz dane GUS o ilości sprzedanego ciepła sieciowego dla celów ogrzewania mieszkań.</p> <p>Inwentaryzację emisji liniowej przeprowadzono w oparciu o pomiary natężenia ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich (rozdział 15.3), a dla dróg lokalnych (powiatowych i gminnych) w oparciu i ogólną ilość pojazdów poruszających się po drogach lokalnych.</p>
14	Starosta Poznański	8) w programie określono, że zidentyfikowano główne przyczyny przekroczeń poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu, jednakże nie wskazano kiedy i w jaki sposób ta analiza została przeprowadzona oraz na jakiej próbie.	Główne przyczyny przekroczeń, czyli rodzaje źródeł odpowiedzialnych za wielkość stężeń, zostały określone na podstawie modelowania matematycznego, które przeprowadzone zostało dla całego województwa wielkopolskiego. Wykorzystano do tego celu model CALPUFF który jest gaussowskim modelem obłoku, wskazanym do zastosowania w skali regionalnej we „Wskazówkach metodycznych dotyczących modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza”, Ministerstwa Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Warszawa 2003. Opisano go w rozdziale 21 Programu.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
			<p>Modelowanie polega na wyliczeniu wielkości stężeń analizowanych substancji zanieczyszczających powietrze w siatce receptorów na całym analizowanym terenie. W przypadku modelowania strefy wielkopolskiej zastosowano krok siatki 4×4 km. Liczba receptorów, których określono wielkość stężeń wyniosła 4158, z tego 1830 w samej strefie wielkopolskiej. Stężenia w tych receptorach wyznaczane są przy zastosowaniu wzorów matematycznych opisujących rozprzestrzenianie zanieczyszczeń w powietrzu, które uwzględniają: wielkość emisji, parametry wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza (np. prędkość wylotowa gazów, wysokość i średnica emitorów), warunki meteorologiczne (np. temperatura, prędkość i kierunek wiatru), sposób pokrycia i zagospodarowania terenu oraz jego ukształtowanie. Stężenia w receptorach wyznaczane są w ciągach godzinowych, a następnie uśredniane do 24 godzin lub do roku, w zależności od tego jak określone są poziomu dopuszczalne lub docelowe substancji w powietrzu. Wyznaczone w siatce receptorów stężenia stanowią podstawę do interpolacji wyników w celu wyznaczenia izolinii stężeń.</p> <p>Prowadzenie modelowania w podziale na emitory punktowe, powierzchniowe i liniowe pozwala na wskazanie, która grupa źródeł i w jakim stopniu odpowiada za wielkość stężeń na danym terenie.</p>
15	Starosta Poznański	9) nie wskazano czy w przypadku powiatów realizacja programu winna być prowadzona jedynie na obszarze przekroczeń czy też na terenie całego powiatu. W przypadku powiatu poznańskiego ma to zasadnicze znaczenie, ponieważ spośród 17 gmin powiatu wskazano jedynie na obszarze 5 gmin występują przekroczenia.	Do obligatoryjnego prowadzenia działań wskazano gminy, na obszarze których stwierdzono (na podstawie modelowania matematycznego lub pomiarów) występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10. Jednak z uwagi na napływ z gmin sąsiadujących, wskazane jest prowadzenie działań również na terenach sąsiadujących. Stąd w harmonogramie rzeczowo-finansowym pojawiło się zadanie Wp16 (aktualnie Wp15) „Dobrowolne prowadzenie działań ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza z indywidualnych systemów grzewczych, w obszarach nienarażonych na wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu (poza obszarami przekroczeń).”
16	Starosta Poznański	Bezpodstawne jest zobowiązanie samorządów do ponoszenia znaczących kosztów związanych z działaniami, które wprost nie wynikają z obecności obowiązującego prawa, np. związanych z czyszczeniem ulic metodą mokrą. Nie ma uznania zobowiązanie samorządów do realizacji zadań, nie gwarantując przez samorząd województwa źródeł ich finansowania.	Celem tych zaproponowanych działań jest obniżenie wtórnej emisji pyłu z terenu dróg. Wtórna emisja jest w największym stopniu odpowiedzialna za emisje pyłu z transportu samochodowego. Działania te należy podejmować z uwagi na konieczność dotrzymania standardów jakości powietrza do czego zobowiązało się Państwo Polskie. Standardy dla pyłu PM10 miały być osiągnięte w 2005 roku. Za nieprzestrzeganie standardów jakości powietrza, na wniosek Komisji Europejskiej, w 2010 r., przeciwko Polsce zostało wszczęte postępowanie i Polsce grożą kary finansowe nakładane przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości.
17	Starosta Średzki	Część II Pkt.10.3. Obowiązki starostów Pkt. 8 - dokładne określenie, w jakich przypadkach należy przedkładać do Zarządu Województwa wyniki przeprowadzonych pomiarów natężenia ruchu	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku,

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów - czy tylko wtedy, gdy były prowadzone pomiary na danej drodze i czy co roku na wszystkich drogach należy prowadzić pomiary. Z obowiązującej ustawy o drogach publicznych wynika, że zarządca drogi ma obowiązek wykonywania okresowych pomiarów natężenia ruchu drogowego, a nie co roku.	gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.
18	Starosta Średzki	Część II Pkt.10.3. Obowiązki starostów Pkt.11 – uściślenie, w jaki sposób należy prowadzić działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych. Starosta nie uczestniczy w postępowaniu administracyjnym dot. wydawania decyzji środowiskowych.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
19	Starosta Wągrowiecki	1. W 2010 r. wartość średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 wynosiła na stacji Wągrowiec 30,9 µg/m ³ . Odnotowana częstość przekroczeń 44 dni. Program przewiduje wdrożenie działań naprawczych na terenie Gmin: Wapno, Damasławek i Mieścisko. Należy jeszcze raz przeanalizować wpływ wymienionych gmin na wyniki pomiaru pyłu PM10 na stacji w Wągrowcu.	Nie ulega wątpliwości, że powietrze jest tym komponentem środowiska, który nie podlega żadnym ramom i nie zna granic administracyjnych. Z tego powodu, do obligatoryjnego prowadzenia działań, wskazano gminy, na obszarze których stwierdzono (na podstawie modelowania matematycznego lub pomiarów) występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10. Jednak z uwagi na napływ z gmin sąsiadujących, wskazane jest prowadzenie działań również na terenach sąsiadujących. Stąd w harmonogramie rzeczowo-finansowym pojawiło się zadanie Wp16 (aktualnie Wp15) „Dobrowolne prowadzenie działań ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza z indywidualnych systemów grzewczych, w obszarach nienarażonych na wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu (poza obszarami przekroczeń).”
20	Starosta Wągrowiecki	2. Należy uszczegółowić punkt 10.3 ppkt 4 Programu (str. 1 /5) dotyczący „Prowadzenia bazy pozwoleń, bazy instalacji podlegających zgłoszeniu” o informacje, w jakiej formie ma być prowadzona, jakie informacje mają się w niej znaleźć.	Program ochrony powietrza, po uchwaleniu przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego stanie się aktem prawa miejscowego. Dlatego powinien wyznaczać kierunki i mieć charakter ogólny. Dlatego nie zostały w Programie wyznaczone szczegółowe ramy, czy wymagania dla baz danych. Podstawowym celem stworzenia i utrzymywania tego rodzaju baz ma być szybki i łatwy dostęp do danych dotyczących pyłu i benzo(a)pirenu zawartych w pozwoleniach i zgłoszeniach.
21	Starosta Wągrowiecki	3. Częstość przekazywania pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów wskazana w pkt. 10.3. ppkt 8 Programu (str. 116) - 1 raz w roku, jest zbyt duża i nie wykazano zasadności jego wykonywania.	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były wykonywane w danym roku sprawozdawczym”.
22	Starosta Wągrowiecki	4. Starosta nie uczestniczy w prowadzonych postępowaniach administracyjnych wydawania decyzji środowiskowych — pkt. 10.3. ppkt 11 Programu (str. 116) na wszystkich drogach będących w zarządzie starostów.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
23	Starosta	1. str. 116 pkt 8 - należy wykreślić częstotliwość przekazywania pomiarów	Uwzględniono, doprecyzowano.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
	Wolsztyński	natężenia ruchu na drogach zarządzanych przez starostów, ponieważ pomiary takie prowadzone są zgodnie z obowiązującymi przepisami co 5 lat,	Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były wykonywane w danym roku sprawozdawczym”.
24	Starosta Wolsztyński	2. str. 116 pkt 11 - Starosta od listopada 2011 r. nie uczestniczy w prowadzeniu postępowania o wydanie decyzji środowiskowych. Realizacja tego zadania jest możliwa jedynie w przypadku, gdy Starosta jest właścicielem lub zarządcą nieruchomości i zostanie uznany za stronę w postępowaniu.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
25	Wójt Gminy Czerwonak	1. Nie wyrażamy zgody, aby wójt był jednostką realizującą zadanie „Obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych” (tab. 18). Skoro w źródłach finansowania są podani m.in. zarządcy, właściciele, przedsiębiorcy to powinni oni być wymienieni, jako jednostki realizujące. Konsekwencją Państwa zapisów jest szczegółowy harmonogram (tab.19), z którego wynika, że dla naszej gminy Czerwonak szacunkowe koszty wyliczone na realizację tego zadania to 74 349 650 zł. (na lata 2014-2022) i wójt jest wpisany, jako jednostka realizująca. Trudno aby wójt realizował i finansował wymianę całego starego systemu grzewczego np. na gazowy u indywidualnych mieszkańców. Analogicznie sytuacja wygląda jeśli chodzi o tabelę 20 i 21 dotyczącą termomodernizacji (m.in. wymiana okien, docieplanie budynków). Tutaj również wpisano dla naszej gminy koszt realizacji tego zadania 2 935 545 zł. i wójta, jako jednostkę realizującą. Gmina nie jest w stanie finansować lub nawet współfinansować tych zadań samodzielnie, a dodatkowo nie kwalifikujemy się do uzyskania dofinansowania z Ministerstwa. Jako gmina będziemy natomiast tak jak to miało miejsce do tej pory starać się realizować te działania w budynkach gminnych oraz w budynkach użyteczności publicznej. Na te cele sukcesywnie przeznaczane są środki w budżecie.	Wójt zobowiązany jest do stworzenia systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych. System taki może zostać stworzony poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. W takim przypadku gmina jedynie dofinansowuje wymianę kotłów, a nie finansuje w całości. Dodano w źródłach finansowania wszystkich działań związanych z ograniczeniem emisji z indywidualnych systemów grzewczych „środki własne zarządców i właścicieli nieruchomości” (zadania: Wp15 w tabeli 17, WpZSO w tabeli 18 oraz WpTMB w tabeli 20). Celem tych zaproponowanych działań jest ograniczenie głównego źródła zanieczyszczenia powietrza, czyli emisji z indywidualnych systemów grzewczych. Działania te należy podejmować z uwagi na konieczność dotrzymania standardów jakości powietrza, do czego zobowiązało się Państwo Polskie. Standardy dla pyłu PM10 miały być osiągnięte w 2005 roku. Za nieprzestrzeganie standardów jakości powietrza, na wniosek Komisji Europejskiej, w 2010 r., przeciwko Polsce zostało wszczęte postępowanie i Polsce grożą kary finansowe nakładane przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości.
26	Wójt Gminy Czerwonak	2. Nie zgadzamy się też, aby „Program ochrony powietrza” nakładał na naszych pracowników dodatkowe obowiązki związane z funkcją koordynatora. Dodatkowo zakres obowiązków, jakie Państwo nakładacie nie wynika z żadnych ustaw. Skąd miałby ten koordynator czerpać wiedzę np. o zmianie systemu ogrzewania w indywidualnych gospodarstwach? A taka wiedza byłaby niezbędna do prowadzenia monitorowania realizacji poszczególnych zadań i w konsekwencji wykonywania sprawozdań.	Monitorowanie realizacji POP w zakresie ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych dotyczy tych działań, które podejmowane są w ramach systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych. Te informacje będą pozyskiwane w związku z dofinansowaniem zmiany źródeł ogrzewania. Powołanie koordynatora nie jest wymagane, ale korzystne.
27	Wójt Gminy Czerwonak	3. Zdajemy sobie sprawę, że problemy ujęte w „Programie ochrony powietrza” są bardzo ważne, szczególnie biorąc pod uwagę występujące przekroczenia. Jednakże prezydenci wójtowie, burmistrzowie nie są w stanie	Wójt zobowiązany jest do stworzenia systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych. System taki może zostać stworzony poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. W takim przypadku gmina jedynie dofinansowuje wymianę kotłów,

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		<p>wykonać nałożonych przez Państwa obowiązków.</p> <p>Są to zadania, które powinny być realizowane zarówno przez osoby fizyczne, jak i przedsiębiorców (zarówno dostawców ciepła jak i pozostałych), a koordynatorzy winni być wydelegowani przez Marszałka Województwa. Gminy nie mają na ten cel środków.</p>	<p>a nie finansuje w całości.</p> <p>Dodano w źródłach finansowania wszystkich działań związanych z ograniczeniem emisji z indywidualnych systemów grzewczych „środki własne zarządców i właścicieli nieruchomości” (zadania: Wp15 w tabeli 17, WpZSO w tabeli 18 oraz WpTMB w tabeli 20).</p>
28	Burmistrz Gminy Kórnik	W części opisowej ww. projektu dotyczącej obszarów chronionych na terenie strefy przy lokalizacji Rogalińskiego Parku Krajobrazowego należy dopisać również gminę Kórnik.	Uwzględniono. Zostało poprawione.
29	Wójt Gminy Ostrowite	<p>W przedłożonym dokumencie Gmina Ostrowite została ujęta w zestawieniu obszarów przekroczeń stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 w strefie wielkopolskiej w roku bazowym 2011. Od firmy opracowującej w/w program uzyskaliśmy informacje, że obszar występuje na wschód od drogi wojewódzkiej 262, obejmuje wschód miejscowości Ostrowite, jak również miejscowość Jarotki. W naszej ocenie jest to mało prawdopodobne, aby na tym obszarze mogło występować przekroczeń stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10.</p> <p>Należy zauważyć, iż Gmina Ostrowite jest gminą typowo rolniczą z zabudową zagrodową bez przemysłu i ważniejszych szlaków komunikacyjnych. Ponadto w najbliższym sąsiedztwie brak jest także takich czynników.</p>	Przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 i docelowego dla benzo(a)pirenu jest emisja pochodząca ze źródeł powierzchniowych, czyli z indywidualnych systemów grzewczych (w obszarze przekroczeń stężeń 24-godz. pyłu PM10 udział przekracza nawet 50%). Przeprowadzone modelowanie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń wskazuje wyraźnie, że emisja punktowa (przemysłowa i energetyczna) ma niewielki wpływ na wielkość stężeń (średnio ok. 1%, maksymalnie ok. 3%). Natomiast w przypadku benzo(a)pirenu udział emisji powierzchniowej jest dominujący (średnio ponad 63%). Dlatego działania naprawcze zostały skierowane na sektor komunalno-bytowy.
30	Wójt Gminy Przemęt	<p>W rozdziale 7.2,1 na str. 69 projektu programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej napisano: „Wdrożenie zaproponowanych zadań na poziomie administracji lokalnej, w perspektywie 2022 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie zarówno emisji pyłu zawieszonego PM10, jak również benzo(a)pirenu. Zaproponowane działania mogą być realizowane przez wszystkie miasta i gminy strefy wielkopolskiej. Natomiast gminy, w których wyznaczono obszary występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń są zobligowane do realizacji wyznaczonych działań wskazanych w harmonogramie szczegółowym (rozdział 7.2.2). W tabeli poniżej zestawiono wskazane do realizacji zadania ogólne na szczeblu lokalnym, odpowiedzialnych za ich realizację, terminy oraz potencjalne źródła ich finansowania”. W zestawieniu lokalizacji, jednostek realizujących, kosztów oraz efektu ekologicznego dla działań WpZSO i WpTMB (tabele nr 19 i 21) znalazło się tylko 80 gmin, między innymi Gmina Przemęt (jedyna gmina z powiatu wolsztyńskiego). Naszej gminie wyznaczono jeden z wyższych wymaganych efektów redukcji, pomimo tego, że jak wynika z tabeli nr 41, pod względem emisji zanieczyszczeń tylko trzy powiaty (spośród 33) mają niższą emisję niż powiat wolsztyński.</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Z uwagi na znikomy obszar przekroczeń w gminie Przemęt, niewielką liczbę osób narażanych na przekroczenia norm zanieczyszczeń oraz wielkość przekroczeń nieznacznie większą od wartości dopuszczalnych, wskazano tę gminę do prowadzenia działań systemowych i ewentualnie dobrowolnych działań prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych ujętych w zadaniu Wp15.</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
31	Wójt Gminy Przemęt	<p>Niektóre Gminy nie zostały wymienione w tabelach nt. 19 i 21, chociaż z analizy map wynika, że również na ich terenach występują przekroczenia, a często są wyższe niż w naszej gminie. Na przykład żadna Gmina powiatu Grodzkiego nie została ujęta w harmonogramie szczegółowym, jako zobligowana do realizacji wyznaczonych działań wskazanych w harmonogramie szczegółowym (rozdział 7.2.2), choć porównując rozkłady stężeń, można zauważyć, że sytuacja jest podobna do sytuacji naszej gminy. Emisja pyłu PM10 [Mg/rok] jest wyższa w powiecie grodziskim (417,98) niż w powiecie wolsztyńskim (365,69). Podobnie kształtuje się emisja B(a)P [kg/rok]: w powiecie grodziskim (238,10) a w powiecie wolsztyńskim (208,40) — tabela 41. Rysunek nr 21 na stronie 154 projektu programu ochrony powietrza ilustrujący rozkład emisji pyłu zawieszonego PM10 z emitorów powierzchniowych, wykazuje że na terenie gminy Przemęt, emisja zamyka się w przedziale [0,63 - 6,00 Mg/rok], natomiast wyższa emisja występuje na terenie gmin powiatu grodzkiego [0,63 - 107,07 Mg/rok] i gminy Wolsztyn [0,63 - 56,00 Mg/rok].</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Z uwagi na znikomy obszar przekroczeń w gminie Przemęt, niewielką liczbę osób narażanych na przekroczenia norm zanieczyszczeń oraz wielkość przekroczeń nieznacznie większą od wartości dopuszczalnych, wskazano tę gminę do prowadzenia działań systemowych i ewentualnie dobrowolnych działań prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych ujętych w zadaniu Wp15.</p>
32	Wójt Gminy Przemęt	<p>W rozdziale 181 na str. 169 projektu programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej napisano: „Wyznaczone obszary przekroczeń zostały objęte działaniami naprawczymi wskazanymi szczegółowo w rozdziale 7. Z uwagi na istotny udział w wielkości stężeń (...) tła i napływu zanieczyszczeń, gminy, w których obszar przekroczeń jest niewielki lub wielkość przekroczeń jest nieznaczna wskazane zostały jedynie do prowadzenia działań systemowych, bez obligatoryjnego określania wymaganej redukcji emisji.” Gminy te zostały wyróżnione w tabeli nr 50. Między innymi wyróżniono gminy, w których stwierdzono większy niż w Gminie Przemęt (2,03 km²) obszar przekroczeń: np. Chodzież (3,68 km²), Grodzisk Wielkopolski (4,16 km²), Jaraczewo (5,16 km²), Opatówek (33,91 km²), Świąciechowa (4,61 km²) itd. W wymienionych wyżej gminach, także liczba narażonej ludności oraz najwyższe stężenie 24-godz. pyłu PM10 są wyższe niż w naszej gminie. Kryteria doboru gmin są niejasne. Naszym zdaniem Gmina Przemęt powinna być wykreślona z listy gmin zobligowanych do realizacji wyznaczonych działań wskazanych w harmonogramie szczegółowym (rozdział 7.2).</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Z uwagi na znikomy obszar przekroczeń w gminie Przemęt, niewielką liczbę osób narażanych na przekroczenia norm zanieczyszczeń oraz wielkość przekroczeń nieznacznie większą od wartości dopuszczalnych, wskazano tę gminę do prowadzenia działań systemowych i ewentualnie dobrowolnych działań prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych ujętych w zadaniu Wp15.</p>
33	Wójt Gminy Przemęt	<p>W tabeli nr 55 na str. 194, przedstawiono wymaganą redukcję emisji pyłu zawieszonego PM10 z emisji powierzchniowej na obszarze strefy wielkopolskiej. Z czego wynika wysokość wymaganej redukcji? Emisja PM10 w roku bazowym 2011 dla Gminy Przemęt wynosi 149,45 Mg/rok, emisja PM10 w roku prognozy 2022 wynosi 58,03 Mg/rok a wymagana redukcja 2011- 2022 wynosi 91,42 [Mg/rok]. Dla porównania, w sąsiedniej gminie miejsko-wiejskiej Śmigiel, emisja PM10 w roku bazowym 2011</p>	<p>Wysokość stężeń zanieczyszczeń na danym terenie jest uzależniona od szeregu czynników, nie tylko od wielkości emisji. Jest to czynnik znaczący, ale nie jedyny. Bardzo istotny wpływ na wielkość stężeń mają warunki meteorologiczne, sposób zagospodarowania terenu oraz ukształtowanie terenu. Dlatego działania naprawcze wyznacza się w oparciu o obszary przekroczeń wskazane w modelowaniu, a nie tylko w oparciu o wielkość emisji. Podkreślić należy, że wielkość stężeń zanieczyszczeń w powietrzu w dużym stopniu zależy od gęstości emisji, czyli</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		wynosi 181,34 Mg/rok, emisja PM10 w roku prognozy 2022 wynosi 136,01 Mg/rok a wymagana redukcja 2011-2022 wynosi tylko 45,33 [Mg/rok]. Niższe wymagane redukcje emisji pyłu, wyznaczono również na terenie pobliskich gmin powiatu Leszczyńskiego: Krzemieniewo, Osieczna, Rydzyna. i Włoszakowice.	wielkości emisji zanieczyszczeń przypadającej na jednostkę powierzchni. Dlatego nie można porównywać tylko wielkości emisji w różnych gminach. Ta sama wielkość emisji w jednym miejscu, w wyniku różnych czynników (np. ukształtowania terenu, sposobu przewietrzania, gęstości emisji itp.), spowoduje przekroczenia wartości kryterialnych, a w innym nie. Ponadto modelowanie obciążone jest pewnym błędem. Wymagana dokładność modelowania określona jest w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032). Przeprowadzone modelowanie jest zgodne w wymaganiami wspomnianego rozporządzenia. Informacje o weryfikacji modelu zamieszczono w rozdziale 21.1 Programu.
34	Wójt Gminy Przemęt	Zdecydowana większość ziem gminy Przemęt wykorzystywana jest w rolnictwie (62,7% ogółu ziem). Poza tym największym kapitałem gminy są spore obszary leśne (26,5% powierzchni) oraz duża liczba jezior: 12 jezior o łącznej powierzchni około 710 ha (3,8 % powierzchni gminy). Różne powierzchniowe formy ochrony przyrody (Park krajobrazowy, trzy obszary Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu) obejmują 95% powierzchni gminy. Same obszary Natura 2000 zajmują aż 60,9% powierzchni gminy. Na obszarach prawnie chronionych obowiązują określone przepisy, które stwarzają problemy dla rozwoju obszarów wiejskich naszej gminy. Zmniejsza to możliwości aktywnego wykorzystywania tych terenów do celów rozwoju gospodarczego, w związku z czym na terenie Gminy Przemęt, nie występują duże źródła emisji zanieczyszczeń. W efekcie zmniejszonych dochodów spada możliwość realizacji zadań samorządowych. Szacunkowe kwoty wymienione w tabelach nr 19 i 21 (łącznie 34 523 375 zł) są niemożliwe do zrealizowania.	Jak słusznie zauważa opiniujący w Gminie Przemęt większość obszarów to tereny wykorzystywane rolniczo lub obszary chronione. Zabudowa mieszkaniowa natomiast jest skoncentrowana w pobliżu dróg. Takie zagospodarowanie terenu powoduje, że emisja skoncentrowana jest na niewielkim obszarze, czyli wysoka jest gęstość emisji. W takim przypadku stężenia zanieczyszczeń są wyższe. Przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 i docelowego dla benzo(a)pirenu jest emisja pochodząca ze źródeł powierzchniowych, czyli z indywidualnych systemów grzewczych (w obszarze przekroczeń stężeń 24-godz. pyłu PM10 udział przekracza nawet 50%), a nie z przemysłu czy energetyki zawodowej. Przeprowadzone modelowanie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń wskazuje wyraźnie, że emisja punktowa (przemysłowa i energetyczna) ma niewielki wpływ na wielkość stężeń (średnio ok. 1%, maksymalnie ok. 3%). Natomiast w przypadku benzo(a)pirenu udział emisji powierzchniowej jest dominujący (średnio ponad 63%). Dlatego działania naprawcze zostały skierowane na sektor komunalno-bytowy. Jednak z uwagi na znikomy obszar przekroczeń w gminie Przemęt, niewielką liczbę osób narażanych na przekroczenia norm zanieczyszczeń oraz wielkość przekroczeń nieznacznie większą od wartości dopuszczalnych, wskazano tę gminę do prowadzenia działań systemowych i ewentualnie dobrowolnych działań prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych ujętych w zadaniu Wp15.
35	Wójt Gminy Przemęt	Wójt Gminy Przemęt nie może zaakceptować przedstawionego do zaopiniowania programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, ze względu na: <ul style="list-style-type: none"> • niejasne kryteria wyboru gmin objętych obligatoryjnymi działaniami oraz doboru wysokości wymaganej redukcji emisji dla poszczególnych gmin; • wyznaczenie nakazów dla Gminy Przemęt, a pozostawienie innych, bardziej zanieczyszczających gmin poza obowiązkiem redukcji; 	Uwzględniono. Z uwagi na znikomy obszar przekroczeń w gminie Przemęt, niewielką liczbę osób narażanych na przekroczenia norm zanieczyszczeń oraz wielkość przekroczeń nieznacznie większą od wartości dopuszczalnych, wskazano tę gminę do prowadzenia działań systemowych i ewentualnie dobrowolnych działań prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych ujętych w zadaniu Wp15.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		<ul style="list-style-type: none"> nie zapewnienie środków na wskazane obligatoryjne zadania. Na konkretne działania należy zapewnić środki, a nie tylko wskazać propozycje źródeł finansowania. Zgodnie z art. 7 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 594, ze zm.), ustawy określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy. Przekazanie gminie, w drodze ustawy, nowych zadań własnych wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów własnych gminy lub subwencji. 	
36	Wójt Gminy Suchy Las	<p>Z przedłożonego do zaopiniowania „Programu...” nie wynika, by stwierdzone badaniami w punktach zlokalizowanych poza terenem gminy Suchy Las przekroczenia miały źródło na terenie gminy Suchy Las. Zatem w przypadku gminy Suchy Las dochodzi do emisji zanieczyszczeń, których źródła znajdują się poza jej granicami. Pomimo to opiniowany „Program...” to właśnie na mieszkańców gminy, budżet gminy oraz władze gminy zrzuca ciężar redukcji tych zanieczyszczeń.</p> <p>Zdziwienie budzą również wysokie szacunkowe koszty realizacji działań wskazanych w „Programie...”.</p>	<p>Gmina Suchy Las znajduje się w zasięgu oddziaływania Poznania, ale również źródła z terenu gminy (emisja z indywidualnych systemów grzewczych oraz ruch samochodowy) odpowiadają za przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowego. Obowiązek ograniczenia emisji powierzchniowej został nałożony na Poznań w przygotowanych wcześniej i przyjętych przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Programach ochrony powietrza. Jednak redukcja ta jest niewystarczająca, aby osiągnąć poziom dopuszczalny na terenie Gminy Suchy Las. Dlatego konieczne jest ograniczenie emisji powierzchniowej.</p> <p>Koszty zostały wyliczone w oparciu o niezbędną redukcję emisji i szacunkowe koszt jednostkowe związane z wymianą kotłów (podane w tabeli 48). Wyliczone koszty są orientacyjne.</p> <p>Wójt zobowiązany jest do stworzenia systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych. System taki może zostać stworzony poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. Gmina jedynie dofinansowuje wymianę kotłów, a nie finansuje w całości.</p> <p>W źródłach finansowania wszystkich działań związanych z ograniczeniem emisji z indywidualnych systemów grzewczych dodano „środki własne zarządców i właścicieli nieruchomości” (zadania: Wp15 w tabeli 17, WpZSO w tabeli 18 oraz WpTMB w tabeli 20).</p>
37	Wójt Gminy Suchy Las	<p>„Program... nie uwzględnia specyfiki uwarunkowań przyrodniczych gminy Suchy Las. Z przedstawionych symulacji nie wynika, by uwzględniały one duże obszary objęte ochroną i tereny zamknięte poligonu (łącznie prawie 70% powierzchni gminy). Na tych obszarach emisja zarówno benzo(a)pirenu, jak i pyłu zawieszony PM10 ze wspomnianych w „Programie...” źródeł jest w istocie bardzo niska, a duża lesistość tych terenów powoduje znaczną naturalną redukcję wspomnianych zanieczyszczeń.</p>	<p>W Gminie Suchy Las faktycznie większość obszarów to tereny niezabudowane. Zabudowa mieszkaniowa natomiast jest skoncentrowana w pobliżu drogi krajowej nr 11. Takie zagospodarowanie terenu powoduje, że emisja skoncentrowana jest na niewielkim obszarze, czyli wysoka jest gęstość emisji, gdyż na skoncentrowaną emisję powierzchniową nakłada się emisja z transportu samochodowego na drodze o wysokim natężeniu ruchu. W takim przypadku stężenia zanieczyszczeń są wyższe. Przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu PM10 i docelowego dla benzo(a)pirenu jest emisja pochodząca ze źródeł powierzchniowych, czyli z indywidualnych systemów grzewczych (w obszarze przekroczeń stężeń 24-godz. pyłu PM10 udział przekracza nawet 50%), a nie z przemysłu czy energetyki zawodowej. Przeprowadzone modelowanie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
			wskazuje wyraźnie, że emisja punktowa (przemysłowa i energetyczna) ma niewielki wpływ na wielkość stężeń (średnio ok. 1%, maksymalnie ok. 3%). Natomiast w przypadku benzo(a)pirenu udział emisji powierzchniowej jest dominujący (średnio ponad 63%). Dlatego działania naprawcze zostały skierowane na sektor komunalno-bytowy.
38	Wójt Gminy Suchy Las	W „Programie...” brak również odniesienia do podjętych już przez Gminę Suchy Las w kierunku poprawy jakości powietrza. Autorzy „Programu...” nie odnieśli się do zapisów takich dokumentów, jak „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Suchy Las”, „Strategii rozwoju...”. Brak również informacji o ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których wprowadza się zakaz ogrzewania budynków za pomocą kotłów węglowych itp.	W Gminie Suchy Las realizowane jest w ten sposób działanie naprawcze Wp23 (aktualnie Wp22 - Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych...). W przedmiotowym Programie, w rozdziale 14, opisano ustalenie miejscowych planów jedynie kilku przykładowych gmin, aby uniknąć niepotrzebnego mnożenia ilości stron w dokumentacji.
39	Burmistrz Gostynia	W przedstawionym „Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” nałożono na organ gminy szereg obowiązków i zadań. Wiąże się to z zapewnieniem dodatkowych środków finansowych w budżetach gminnych oraz podejmowaniem szeregu działań, na które gminy nie zawsze mają bezpośredni wpływ. W projekcie narzuca się gminie również coroczną sprawozdawczość z realizacji programu oraz działań naprawczych, a za niewywiązywanie się z przyjętych zobowiązań grożą gminie sankcje karne. Dlatego Burmistrz Gostynia uważa, że przedstawiony do zaopiniowania projekt w zbyt dużym zakresie nakłada na gminy obowiązki, które będą trudne bądź niemożliwe do zrealizowania.	Celem zaproponowanych działań jest ograniczenie głównego źródła zanieczyszczenia powietrza, czyli emisji z indywidualnych systemów grzewczych. Działania te należy podejmować z uwagi na konieczność dotrzymania standardów jakości powietrza, do czego zobowiązało się Państwo Polskie. Standardy dla pyłu PM10 miały być osiągnięte w 2005 roku. Za nieprzestrzeganie standardów jakości powietrza, na wniosek Komisji Europejskiej, w 2010 r., przeciwko Polsce zostało wszczęte postępowanie i Polsce grożą kary finansowe nakładane przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Natomiast sprawozdawczość z realizacji POP jest niezbędna do prawidłowego monitorowania realizacji POP przez Zarząd Województwa, który co 3 lata musi również przedstawić sprawozdanie do Ministra Środowiska.
40	Burmistrz Miasta i Gminy Kostrzyn	„Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” zawiera zapisy nakładające na gminę kolejne obowiązki i przenosi ogrom i ciężar realizacji wskazanych w przedmiotowym programie - często trudnych do realizacji - zadań na mieszkańców i władze gminy, co wiąże się ze znacznymi kosztami dla mieszkańców, jak i budżetu gminy, które na dzień dzisiejszy są nie do przyjęcia.	Celem zaproponowanych działań jest ograniczenie głównego źródła zanieczyszczenia powietrza, czyli emisji z indywidualnych systemów grzewczych. Działania te należy podejmować z uwagi na konieczność dotrzymania standardów jakości powietrza, do czego zobowiązało się Państwo Polskie. Standardy dla pyłu PM10 miały być osiągnięte w 2005 roku. Za nieprzestrzeganie standardów jakości powietrza, na wniosek Komisji Europejskiej, w 2010 r., przeciwko Polsce zostało wszczęte postępowanie i Polsce grożą kary finansowe nakładane przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości.
41	Burmistrz Miasta i Gminy Murowana Goślina	W projekcie „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” na Burmistrza nałożony został obowiązek obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych w wyniku eliminacji niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe przez mieszkańców Gminy. W ramach tego zadania gmina Murowana Goślina zgodnie z projektem ma przeznaczyć na ten cel 40 717 300 zł w latach 2014 - 2022. Koszty te są niewspółmiernie duże do	Burmistrz zobowiązany jest do stworzenia systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych. System taki może zostać stworzony poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. W takim przypadku gmina jedynie dofinansowuje wymianę kotłów, a nie finansuje w całości. W źródłach finansowania wszystkich działań związanych z ograniczeniem emisji z indywidualnych systemów grzewczych dodano „środki własne zarządców

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		wpływu, jaki Burmistrz, jako jednostka realizująca zadanie, ma na poszczególnych mieszkańców podejmujących konkretne działania naprawcze. Kolejnym zadaniem wyszczególnionym w Programie jest obniżenie emisji poprzez zmniejszenie zapotrzebowanie na energię cieplną - działania termomodernizacyjne ograniczające straty ciepła. Gmina Murowana Goślina na bieżąco poddaje termomodernizacji budynki użyteczności publicznej. W roku 2012 na ten cel przeznaczono ok. 500 000 zł, natomiast w 2013 roku 1 000 000 zł.	i właścicieli nieruchomości” (zadania: Wp15 w tabeli 17, WpZSO w tabeli 18 oraz WpTMB w tabeli 20).
42	Burmistrz Nowego Tomyśla	1. W II części Projektu w punkcie 10.3, tj. Obowiązki wójtów, burmistrzów i prezydentów w ramach realizacji Programu zapisano „prowadzenie bazy pozwoleń, bazy instalacji podlegających zgłoszeniu”. Taki zapis jest mało czytelny i wymaga doprecyzowania poprzez wskazanie, jakie pozwolenia oraz jakie rodzaje instalacji należy uwzględnić w prowadzonej bazie.	Program ochrony powietrza, po uchwaleniu przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego stanie się aktem prawa miejscowego. Dlatego powinien wyznaczać kierunki i mieć charakter ogólny. Dlatego nie zostały w Programie wyznaczone szczegółowe ramy, czy wymagania dla baz danych. Podstawowym celem stworzenia i utrzymywania tego rodzaju baz ma być szybki i łatwy dostęp do danych dotyczących pyłu i benzo(a)pirenu zawartych w pozwoleniach i zgłoszeniach.
43	Burmistrz Nowego Tomyśla	2. Również w II części Projektu w ramach obowiązków burmistrza zapisano „rozwój sieci gazowych na obszarach wiejskich”. Należy w tym miejscu wyjaśnić, że zadanie to nie jest bezpośrednio działaniem stanowiącym obowiązek burmistrza. Zgodnie z art. 4 ust. 1 oraz art. 9c pkt. 1-4 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (tekst jednolity: Dz. U. z 2012r. poz. 1059) „Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją paliw gazowych (...) jest obowiązane zapewnić realizację i finansowanie budowy i rozbudowy sieci (...) utrzymywać zdolność urządzeń instalacji i sieci do realizacji zaopatrzenia w te paliwa w sposób ciągły i niezawodny, przy zachowaniu obowiązujących wymagań jakościowych, ... jest odpowiedzialne za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu gazowego”. Natomiast niezmiernie istotna dla rozwoju systemu gazowego spółki jest dobra współpraca z jednostkami samorządu lokalnego, w szczególności w zakresie dokumentów planistycznych gmin dotyczących planowania przestrzennego i zaopatrzenia w nośniki energii. Zgodność dokumentów gminnych z planami rozwoju sieci gazowej Przedsiębiorstwa może w dużym stopniu usprawnić proces realizacji inwestycji.	Uwzględniono. Budżet powiatu to jedno z możliwych źródeł finansowania zadania Wp22 (aktualnie Wp21). Program opracowany został dla całej strefy wielkopolskiej, zatem wymaga pewnej ogólności i elastyczności. Zdarzają się przypadki, że powiat czy gmina współfinansuje rozbudowę sieci gazowej. Dlatego zapisano budżet powiatu, jako jedno z możliwych źródeł finansowania. Działanie związane z rozwojem sieci gazowej jest działaniem pomocniczym dla realizacji celów Programu. Jako odpowiedzialnego za zadanie wpisano „właściciele i zarządzający siecią gazową”, a w możliwych źródłach finansowania wpisano „budżet właścicieli i zarządzających siecią gazową, budżety powiatów, miast i gmin, WFOŚiGW w Poznaniu, fundusze unijne”.
44	Burmistrz Miasta i Gminy Pleszew	opinia pozytywna pod warunkiem: - dopisania w tabeli 22. Działania zaplanowane i przewidziane do realizacji, niewynikające z realizacji Programu ochrony powietrza działania pod nazwą: „Budowa obwodnicy południowej Miasta Pleszewa drogi krajowej 11 i 12”	Nie uwzględniono. Budowy południowej obwodnicy Pleszewa nie ma w planach GDDKiA.
45	Burmistrz Miasta i Gminy Pobiedziska	Proponowany projekt uchwały wraz z załączonym „Programem ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” jest w aktualnej formie nie do	POP po uchwaleniu przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego stanowić będzie akt prawa miejscowego. Jego zadaniem jest wskazanie źródeł odpowiedzialnych

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		<p>zaakceptowania.</p> <p>Zgodnie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska na Zarządzie Województwa spoczywa obowiązek opracowania programu ochrony powietrza. Przedmiotowy przepis nie określa natomiast, że realizacja programu znajduje się w zakresie działań niższych szczebli władz samorządowych (jak zostało to zapisane w opiniowanym „Programie...”).</p>	<p>za zaistniałe przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych oraz wskazanie kierunków działań zmierzających do poprawy stanu jakości powietrza. Przeprowadzona analiza (w tym modelowanie matematyczne rozprzestrzeniania zanieczyszczeń) wykazały, że za zły stan jakości powietrza odpowiedzialna jest emisja z indywidualnych systemów grzewczych. Dlatego konieczne jest jej ograniczenie.</p> <p>Ponieważ nie ma możliwości zmuszenia osoby fizycznej do zmiany sposobu ogrzewania zaproponowano stworzenia systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych. System taki może zostać stworzony poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. Na terenie gminy organem właściwym do wprowadzenia takiego systemu są władze gminy. Dlatego obowiązek stworzenia i utrzymania takiego systemu zachęt nałożony został na burmistrza.</p>
46	Burmistrz Miasta i Gminy Pobiedziska	<p>Przestawione w „Programie ...” działania, mające na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, zostały przypisane poszczególnym organom, w tym Burmistrzowi Miasta i Gminy Pobiedziska, bez uwzględnienia kompetencji, które mu przysługują na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów prawa w zakresie ochrony środowiska, a w szczególności ochrony powietrza. Takie podejście spowodowało powstanie sytuacji, w której Marszałek Województwa czyni odpowiedzialnym Burmistrza Miasta i Gminy Pobiedziska za wykonanie zadań, do realizacji których nie posiada on umocowania prawnego, a co za tym idzie - nie posiada ani narzędzi prawnych ani finansowych.</p>	<p>Wójt zobowiązany jest do stworzenia systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych, a nie przeprowadzenia wymiany u mieszkańców. System taki może zostać stworzony poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. Gmina jedynie dofinansowuje wymianę kotłów, a nie finansuje w całości.</p>
47	Burmistrz Miasta i Gminy Pobiedziska	<p>W obecnym stanie prawnym Burmistrz Miasta i Gminy Pobiedziska może odpowiadać tylko i wyłącznie za działania naprawcze w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z ogrzewania indywidualnego w stosunku do obiektów pozostających w zasobach Gminy Pobiedziska. Nie posiada on natomiast uprawnień do nakładania takich obowiązków na właścicieli lub zarządców innych nieruchomości. Brak jest, bowiem podstaw prawnych do zarządzania obligatoryjnej wymiany starych kotłów i pieców węglowych przez osoby fizyczne. Równocześnie należy zauważyć, że jest to główna przyczyna powstawania przekroczeń. Dodatkowo nie ma w polskim prawie mechanizmów umożliwiających wyegzekwowanie od osób fizycznych użytkownika urzędzeń grzewczych spełniających określone wymogi w zakresie wielkości emisji substancji do powietrza. Niemożliwym jest również prowadzenie przez Burmistrza monitoringu pojazdów opuszczających place budów pod kątem ograniczenia zanieczyszczenia dróg.</p>	<p>Zdając sobie sprawę z ułomności prawnych na burmistrza nałożono obowiązek stworzenia systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych, a nie przeprowadzenia wymiany u mieszkańców.</p> <p>Kontrola pojazdów opuszczających place budów możliwa jest przez Policję lub straż gminną, gdyż wyjazd pojazdów z placu budowy z zabloconymi kołami jest stwarzaniem zagrożenia na drodze i można takie zachowanie karać mandatem.</p>
48	Burmistrz Miasta i Gminy Pobiedziska	<p>Ponadto projekt „Programu...” nie tworzy systemu warunków w celu przymuszenia do likwidacji głównej przyczyny powstawania zanieczyszczeń,</p>	<p>Program nie zakłada zarządzania obligatoryjnej wymiany starych kotłów i pieców na paliwo stałe, ale raczej zachęcanie do takiego postępowania. Stąd zadaniem</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		<p>jaką jest spalanie paliw stałych w źródłach niskiej emisji.</p> <p>W projekcie „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”, będącym załącznikiem do projektu uchwały nie przedstawiono możliwości wykorzystania jedynego narzędzia prawnego, które mogłoby się przyczynić do wyeliminowania niskiej emisji, jakim jest art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.</p> <p>Na podstawie art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska sejmik województwa może, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub na zabytki określić dla terenu województwa bądź jego części rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania, a także sposób realizacji i kontroli tego obowiązku. W przypadku nieprzestrzegania ograniczeń, zakazów lub nakazów, określonych w uchwale wydanej na podstawie art. 96, zastosowanie ma art. 334 ustawy Prawo ochrony środowiska. W obecnym stanie prawnym, w celu ograniczenia emisji powierzchniowej - głównego źródła przekroczeń, jest możliwe zastosowanie tylko i wyłącznie ww. przepisów prawnych.</p>	<p>Burmistrza jest stworzenie systemu zachęt finansowych do wymiany systemów grzewczych.</p> <p>Natomiast art. 96 ustawy Prawo ochrony środowiska odnosi się do odrębnej procedury uchwalenia uchwały mającej na celu określenia rodzajów lub jakości paliw dopuszczonych do stosowania. Procedura ta nie jest przedmiotem postępowania w sprawie uchwalenia ww. Programu.</p>
49	Burmistrz Miasta i Gminy Rydzyna	<p>Wyrażona opinia jest związana z niejasnymi kryteriami wyboru gmin objętych obligatoryjnymi działaniami oraz doborem wysokości wymaganej redukcji emisji dla poszczególnych gmin, a także brakiem zapewnienia (szczegółowego wskazania) środków na wskazane obligatoryjne zadania. Wymienione kwoty w tabelach 19 i 21 (łącznie dla Gminy Rydzyna 10 968 705 zł) są niemożliwe do przyjęcia i zrealizowania.</p>	<p>Do obligatoryjnego prowadzenia działań wskazano gminy, na obszarze których stwierdzono (na podstawie modelowania matematycznego lub pomiarów) występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10. Jednocześnie wykluczono gminy, gdzie obszar przekroczeń był znikomy lub wielkość stężeń nieznacznie przekraczała dopuszczalne 50 µg/m³ lub ilość dni z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu 24-godz. nieznacznie przekraczała dopuszczalne 35.</p> <p>Burmistrz zobowiązany jest do stworzenia systemu zachęt do wymiany systemów grzewczych. System taki może zostać stworzony poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. Gmina jedynie dofinansowuje wymianę kotłów, a nie finansuje w całości.</p> <p>W źródłach finansowania wszystkich działań związanych z ograniczeniem emisji z indywidualnych systemów grzewczych dodano „środki własne zarządców i właścicieli nieruchomości” (zadania: Wp15 w tabeli 17, WpZSO w tabeli 18 oraz WpTMB w tabeli 20).</p>
50	Burmistrz Miasta i Gminy Września	<p>Po przeanalizowaniu ww. dokumentu postanawiam zaopiniować pozytywnie „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej” z uwagą, że realizację zadań ujętych w programie uzależnia się od możliwości finansowych Gminy oraz pozyskania środków zewnętrznych na ich realizację.</p>	<p>Działania związane z ograniczeniem emisji z indywidualnych systemów grzewczych, czyli wymianą starych kotłów węglowych u osób fizycznych mogą być współfinansowane z różnych programów NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Poznaniu. Spośród dostępnych źródeł finansowania zadań wskazanych w POP wymienić również można:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uruchomiony w tym roku przez NFOŚiGW Program KAWKA, - Program Life, - Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko. <p>W przypadku Wrześni najlepszym źródłem finansowania działań naprawczych</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
			wydaje się program KAWKA. W tym przypadku beneficjentem może być Miasto i Gmina Września, które dalej może rozdzielać środki np. poprzez Program Ograniczenia Niskiej Emisji. Już w pierwszym naborze, który zakończył się w czerwcu br. Września wskazana była, jako jeden z możliwych beneficjentów.
51	Wójt Gminy Małanów	Załączony do projektu uchwały projekt programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej wykazuje na terenie Gminy Małanów przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu. Wskazane wartości są wynikiem modelowania matematycznego opartego na danych z 2011 r. Są obciążone dużym błędem i nie odzwierciedlają stanu faktycznego. Nie ma także precyzyjnie wskazanego obszaru, na którym występują przekroczenia.	Dokładność przeprowadzonego modelowania jest zgodna z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032). Opis weryfikacji zastosowanego modelu przedstawiono w rozdziale 21.1. "Dla pyłu zawieszonego PM10 weryfikacja modelu wykazuje poprawną zgodność wyników pomiarowych ze stacji z wynikami obliczeń przy użyciu modelu. We wszystkich punktach pomiarowych niepewność modelowania jest mniejsza od wymaganych 50%. W przypadku benzo(a)pirenu obciążenie roku pomiarami waha się pomiędzy 30-40% czasu. W wyniku modelowania uśrednianych jest 8760 stężeń godzinowych, natomiast w przypadku pomiarów uśrednia się wielokrotnie niższą ilość danych (110-150 wyników), przez co każda anomalia silnie rzutuje na wielkość stężenia średniorocznego. Z tego powodu wymaganą niepewność (poniżej 60%) uzyskano w dwóch punktach pomiarowych, gdzie pokrycie roku pomiarami jest rozłożone w miarę równomiernie w ciągu roku, czyli w Pile i Kaliszu."
52	Wójt Gminy Małanów	Przewiduje się w POP szacunkowe koszty związane z realizacją działań naprawczych mających na celu redukcję emisji ww. zanieczyszczeń nie przekazując jednostce mającej realizować działania środków finansowych na ten cel.	W Programie ochrony powietrza najważniejsze jest osiągnięcie wymaganego celu (efektu ekologicznego). Podane koszty są szacunkowe. Działania związane z ograniczeniem emisji z indywidualnych systemów grzewczych, czyli wymianą starych kotłów węglowych u osób fizycznych mogą być współfinansowane z różnych programów NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Poznaniu. Spośród dostępnych źródeł finansowania zadań wskazanych w POP wymienić również można: – uruchomiony w tym roku przez NFOŚiGW Program KAWKA, – Program Life, – Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko.
53	Wójt Gminy Komorniki	Zastrzeżenie do zapisu w załączniku nr I do projektu uchwały str. 129 Tabela 35. Bariery efektywnego wdrażania i egzekucji działań proponowanych w POP i propozycje ich ograniczenia. „Problem współdziałania samorządów przy realizacji Programów ochrony powietrza pojawiający się ze względu na przydzielenie odpowiedzialności za realizację działań naprawczych poszczególnym szczeblom samorządowym. Należy wprowadzić zmiany prawne, aby realizacja zadań nadanych przez samorząd wojewódzki była możliwa przez samorząd lokalny gminy lub	Uwzględniono.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		powiatu i mogła być egzekwowalna (sankcje).” Proponuję wykreślenie w/w zapisu, gdyż może on spowodować nałożenie na samorząd gminny obowiązków, które nie wynikają z ustawy i które obciążą budżet gminy dodatkowymi wydatkami.	
54	Starosta Grodziski	Starosta Grodziski informuje, że nie wnosi uwag do ww. projektu pod warunkiem, że realizacje ewentualnych zadań przez Powiat Grodziski odbywać się będą bez angażowania środków własnych Powiatu.	Konieczne jest zaangażowanie środków własnych powiatu w celu prowadzenia działań wspomagających prezydentów, burmistrzów i wójtów miast i gmin oraz koordynujących ich działania. W większości wypadków odbywać się to będzie w ramach zadań własnych starostw.
55	Starosta Gostyński	1. Obowiązek przypisany starostom w ppkcie 1 pkt 10.3 na str. 115 dokumentu pn. „stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych (np. poprzez powołanie osoby odpowiedzialnej) za koordynację realizacji działań ujętych w Programie na terenie miast i gmin” wymaga doprecyzowania. W tabeli 17 części 1 PPOP określono, że odpowiedzialnym za realizację działania Wp12 starostowie powiatów, prezydenci, burmistrzowie, wójtowie miast i gmin, na str. 115 części 2 PPOP zadanie to przypisano starostom. Zadanie polegające na stworzeniu i utrzymaniu systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych jest przypisane burmistrzom, wójtom i starostom, natomiast w opisie na stronie 87 odniesiono się jedynie do działań organów gmin, nie określono na czym polegać ma udział starostów w tym zakresie.	Zadanie to dedykowane jest zarówno do starostów, jak i władz gminnych. Ujęto je również w części II w obowiązkach starostów oraz w obowiązkach wójtów, burmistrzów i prezydentów. Uzupełniono podpunkt 1 w obowiązkach wójtów, burmistrzów i prezydentów w rozdziale 10.3 Programu: „Stworzenie i utrzymanie...”.
56	Starosta Gostyński	2. Niewłaściwie bądź nieprecyzyjnie przypisano jako obowiązek starostów realizację działania naprawczego pn. „Monitoring budów pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (kontrola przestrzegania zapisów pozwolenia budowlanego)” - w ppkt 10 i 17 pkt 103 na str. 116 dokumentu. Niewłaściwie wpisano również źródło finansowania - budżety starostw. W tabeli 17 części I PPOP określono, że odpowiedzialnym za realizację działania Wp27 są Powiatowe Inspekcje Nadzoru Budowlanego, natomiast na str. 116 części 2 PPOP zadanie to przypisano starostom. Starosta wykonuje zadania administracji architektoniczno-budowlanej, podczas, gdy powiatowy inspektor nadzoru budowlanego wykonuje zadania nadzoru budowlanego. W takim przypadku źródłem finansowania jest budżet powiatu.	Uwzględniono. Jest to zadanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie przyzmy materiałów sypkich itp.)”.
57	Starosta Gostyński	3. Starostowie nie uczestniczą już w procesie wydawania decyzji środowiskowych - nie stanowią zarówno organu opiniującego, jak i uzgadniającego. Na stronie 116 dokumentu przypisano starostom działania prewencyjne	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		dotyczące wydawania decyzji środowiskowych. Starostowie nie uczestniczą już w procesie wydawania decyzji środowiskowych, wyjątek stanowi scalanie, wymiana lub podział gruntów. Dlatego wydaje się nieuzasadnione przypisywanie tego zadania starostom.	
58	Starosta Gostyński	4. Nakładanie obowiązku przedkładania wyników pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostę z częstotliwością 1 raz w roku (zadanie określone w ppkt 8 punktu 10.3 na str. 116 PPOP) nie jest zgodne z przepisami prawa nałożonymi na zarządzających drogami i jest zbyt rygorystyczny. Nakładanie obowiązku prowadzenia pomiarów ze wskazaną częstotliwością jest niemożliwe ze względu na niewielkie możliwości finansowe. W rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011r, (Dz. U. z 2011 r. Nr 140, poz. 824 ze zmianami) w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem — okresowe pomiary natężenia ruchu przeprowadza się co 5 lat stąd nie jest możliwe przekazywanie wyników pomiarów co roku.	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.
59	Starosta Gostyński	5. Dwukrotnie wskazano w obowiązkach starostów działanie naprawcze pn. „Monitoring budów pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (kontrola przestrzegania zapisów pozwolenia budowlanego)” Na stronie 116 dokumentu w ppkt 10 i 17 pkt 10.3 zapisano to samo działanie, o którym mowa w tabeli 17, jako VVp12.	Uwzględniono. Jest to zadanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie pryzm materiałów sypkich itp.)”.
60	Starosta Pleszewski	Opinia pozytywna pod warunkiem wykreślenia w cz. II pkt. 10.3 „Obowiązki starostów w ramach realizacji Programu ochrony powietrza”, zapisów dotyczących: • obowiązku przedkładania Zarządowi Województwa wyników pomiarów natężenia ruchu na drogach zarządzanych przez starostów (pkt. 8),	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.
61	Starosta Pleszewski	• obowiązku wykonywania z Urzędu kontroli stacji diagnostycznych pojazdów (pkt 9),	Podpunkt 9 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu mówi o wzmocnieniu kontroli stacji diagnostycznych pojazdów. Zgodnie z art. 83b ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) jest to zadanie starosty.
62	Starosta Pleszewski	• obowiązku wykonywania kontroli budów w zakresie przestrzegania zapisów pozwoleń na budowę (pkt. 10 i 17),	Uwzględniono. Jest to zadanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie pryzm materiałów sypkich itp.)”.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
63	Starosta Pleszewski	<ul style="list-style-type: none"> wykonywania działań prewencyjnych w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza na etapie wydawania decyzji środowiskowych (pkt. 11). 	<p>Uwzględniono.</p> <p>Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.</p>
64	Starosta Pleszewski	<p>Po przeanalizowaniu przedłożonego dokumentu stwierdzono, że nie wszystkie z ujętych w Programie działań naprawczych przypisanych starostom jest wykonalna, co wynika z braku kompetencji w danym zakresie. W przypadku zadania dot. kontroli stacji diagnostycznych pojazdów organem kontrolnym jest Inspekcja Ochrony Środowiska, natomiast w sprawie dotyczącej kontroli pozwoleń na budowę - Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego. Ponadto w w/w Programie nie doprecyzowano, w jakich przypadkach należy wykonywać pomiary natężenia ruchu na odcinkach dróg powiatowych. Nadto Starosta, jako organ ochrony środowiska, wg obowiązujących przepisów nie uczestniczy w procedurze wydawania decyzji środowiskowych i nie ma możliwości podejmowania działań prewencyjnych w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza na etapie uzgadniania projektowanych przedsięwzięć.</p>	<p>Uwzględniono częściowo.</p> <p>Podpunkt 9 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu mówi o wzmocnieniu kontroli stacji diagnostycznych pojazdów. Zgodnie z art. 83b ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 z późn. zm.) jest to zadanie starosty.</p> <p>Kontrola przestrzegania zapisów pozwolenia na budowę jest zadaniem Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie przyzmy materiałów sypkich itp.)”.</p> <p>Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.</p> <p>Wydawanie decyzji środowiskowych jest zadaniem wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.</p>
65	Starosta Rawicki	<p>Zadanie polegające na stworzeniu i utrzymaniu systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych jest przypisywane burmistrzom, wójtom i starostom. Natomiast w opisie zadania (strona 87 część 1 Projektu Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej) odniesiono się jedynie do działań organów gmin, nie określono, na czym ma polegać udział starostów.</p>	<p>Uwzględniono, doprecyzowano.</p> <p>„W ramach realizacji tego zadania również starostowie mogą wspomagać działania gmin na swoim terenie oraz ułatwiać wymianę informacji pomiędzy poszczególnymi jednostkami realizującymi zadania.”</p>
66	Starosta Rawicki	<p>W tabeli 7 części 1 Projektu Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej określono, że odpowiedzialne za zadanie Wp27 są Powiatowe Inspekcje Nadzoru Budowlanego, natomiast na str. 116 części 2 PPOP zadanie to przypisano starostom, którzy to nie mają uprawnień do kontroli przestrzegania pozwoleń na budowę.</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Jest to zadanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie przyzmy materiałów sypkich itp.)”.</p>
67	Starosta Rawicki	<p>Na stronie 116 część 2 Projektu Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej w punkcie 10 oraz 17 wskazane jest to samo zadanie Wp27.</p>	<p>Uwzględniono.</p>
68	Starosta Rawicki	<p>Na stronie 116 część 2 Projektu Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej przypisano starostom działania prewencyjne dotyczące wydawania decyzji środowiskowych. Starostwie nie uczestniczą w procesie</p>	<p>Uwzględniono.</p> <p>Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego</p>

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		wydawania decyzji środowiskowych, wyjątek stanowi scalanie, wymiana lub podział gruntów.	wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
69	Starosta Rawicki	Część 2 Projektu Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolski nałożony obowiązek przeprowadzania pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostę jest niemożliwy do wykonania ze względu na niewielkie możliwości finansowe oraz kadrowe.	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.
70	Starosta Słupecki	1. Starostowie prowadzą bazy wydawanych pozwoleń i przyjętych zgłoszeń instalacji na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Tutejszy urząd nie widzi konieczność dublowania tych baz (rozd. 10.3, pkt 4, str. 115).	Oznacza to, że Starosta Słupecki już realizuje ten obowiązek. Należy te działania kontynuować.
71	Starosta Słupecki	2. Z obowiązującej ustawy o drogach publicznych wynika, że zarządca drogi ma obowiązek wykonywania okresowych pomiarów natężenia mchu, a nie co roku. Nie ma powodów zwiększania częstotliwości ich wykonywania zwłaszcza, że nawet na drogach wojewódzkich i krajowych tego typu pomiary prowadzi się co 5 lat. (rozd. 10.3, pkt 8, str. 116).	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.
72	Starosta Słupecki	3. Starosta nie posiada kompetencji do kontrolowania ustaleń zawartych w wydanych przez siebie pozwoleniach budowlanych. Jest to w kompetencji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego (rozd. 10,3, pkt 10 i 17, str. 116).	Uwzględniono. Jest to zadanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie przyzmi materiałów sypkich itp.)”.
73	Starosta Słupecki	4. Zgodnie z obowiązującą ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Starosta nie uczestniczy w postępowaniach o wydanie decyzji środowiskowej tj. nie opiniuje ich i nie uzgadnia (rozd. 10.3, pkt 1,1, str. 116).	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
74	Starosta Słupecki	5. Brak spójności pomiędzy Tabelą 17 (str. 70), a rozdziałem 10.3 (str. 115).	Uwzględniono. Zostało poprawione.
75	Starosta Słupecki	6. Powiatowe Inspektoraty Nadzoru Budowlanego nie są finansowane z budżetu starostw (Tabela 17, str. 72, Wp27).	Uwzględniono. W źródłach finansowania wpisano: „budżet Powiatowych Inspektorów Nadzoru Budowlanego”.
76	Starosta Słupecki	7. Brak dokładnego określenia, jakich jednostek i jakich działań ma dotyczyć stworzenie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych ich koordynacja i następnie sprawozdawczość z ich działania (rozdziałem 10.3 - str. 115 i rozdziałem 11 - str. 118). Zdaniem tutejszego organu powyższe działania powinny dotyczyć tylko zadań realizowanych przez powiat i tylko	System taki dotyczy przede wszystkim działań organizacyjnych, które umożliwią sprawną realizację POP przez poszczególne jednostki podległe staroście w przypadku powiatu lub podległe wójtowi czy burmistrzowi w przypadku gminy. W ramach koordynacji i monitorowania działań prowadzonych przez poszczególne jednostki powinny być zbierane informacje o realizacji zadań wskazanych

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
		tych finansowanych w ramach realizacji założeń „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”.	w harmonogramach i ich skuteczności, co pozwalać będzie na sprawne przygotowanie sprawozdań rocznych. Warto również szukać form korzystnej współpracy z dostawcami ciepła, energii czy urządzeń grzewczych w celu promowania (również finansowego) korzystnych, dla ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, rozwiązań.
77	Starosta Słupecki	8. Ponadto tutejszy organ nie zgadza się na nakładanie na samorząd powiatowy dodatkowych obciążeń nie wynikających z przepisów prawa, nie gwarantując przez samorząd Województwa źródeł ich finansowania.	Konieczne jest zaangażowanie środków własnych powiatu w celu prowadzenia działań wspomagających prezydentów, burmistrzów i wójtów miast i gmin oraz koordynujących ich działania. W większości wypadków odbywać się to będzie w ramach zadań własnych starostw.
78	Starosta Śremski	W zakresie pkt. 7.2.1 ogólny harmonogram rzeczowo-finansowy na poziomie lokalnym — z treści tego punktu nie wynika jednoznacznie, że powiaty, dla których nie wyznaczono obszarów występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu, nie są zobligowane do realizacji działań ograniczających emisję wymienionych w tabeli nr 17 Programu - wskazano jedynie, że działania mogą być realizowane przez wszystkie miasta i gminy. Nasuwa się również pytanie, w jakim zakresie powiaty te będą zobligowane do sprawozdawczości w zakresie realizacji działań naprawczych.	Z uwagi na istotny udział napływu zanieczyszczeń z terenów sąsiednich oraz na przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu na całym obszarze strefy wyznaczono szereg zadań o charakterze wspomagającym, które zostały ujęte w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Zadania te dotyczą wszystkich starostów, wójtów i burmistrzów zgodnie z kompetencjami, powinny być realizowane i sprawozdanie z ich realizacji należy przedkładać, co roku do Zarządu Województwa. W harmonogramie ujęto również zadanie Wp15 (Dobrowolne prowadzenie działań ograniczających emisję zanieczyszczeń do powietrza z indywidualnych systemów grzewczych, w obszarach nienarażonych na wysokie stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu (poza obszarami przekroczeń). Jest to zadanie dla tych gmin, które chcą na swoim terenie wprowadzać system zachęt do wymiany kotłów lub prowadzą inne działania prowadzące do obniżenia emisji ze źródeł powierzchniowych.
79	Starosta Śremski	Ponadto, w tabeli nr 17 projektu „Programu ...” - Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych. w skali lokalnej: 1) pod kodem Wp12 wskazano stworzenie i utrzymanie systemu organizacyjnego dla realizacji działań naprawczych — powstaje pytanie, jakie uprawnienia decyzyjne (o których mowa na str. 87) będzie miał koordynator POP oraz jakie będą mieli zadania z tego zakresu starostowie, zwłaszcza z powiatów na terenie których nie wyznaczono obszarów występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń,	Uprawnienia decyzyjne koordynatora POP zależą od władz lokalnych - powiatowych czy gminnych w ramach organizacji.
80	Starosta Śremski	2) pod kodem Wp18 i Wp19 wskazano działania naprawcze: poprawa stanu technicznego dróg istniejących - utwardzenie dróg lub poboczy w celu redukcji wtórnego unosu pyłu z drogi oraz utrzymanie działań ograniczających emisję wtórną pyłu poprzez regularne utrzymanie czystości nawierzchni - czyszczenie metodą moką - powstaje pytanie, czy obowiązek ten będzie dotyczył wyłącznie dróg powiatowych na terenie miejskim,	Zadania związane z poprawą stanu technicznego dróg (Wp18, aktualnie Wp17) oraz utrzymaniem czystości nawierzchni (Wp19, aktualnie Wp18) dotyczą wszystkich powiatów. Priorytetem jest prowadzenie tych działań na terenach zabudowanych. W miarę możliwości technicznych i ekonomicznych korzystne z punktu widzenia jakości powietrza będzie prowadzenie tych działań również poza terenami zabudowanymi. Informację taką dodano w opisie działań.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
81	Starosta Śremski	3) pod kodem Wp22 wskazano działanie naprawcze „rozwój sieci gazowych” - zaproponowano źródło finansowania m.in. z budżetów starostw, podczas gdy nie jest to zadanie własne powiatów.	Uwzględniono. Budżet powiatu to jedno z możliwych źródeł finansowania zadania Wp22 (aktualnie Wp21). Program opracowany został dla całej strefy wielkopolskiej, zatem wymaga pewnej ogólności i elastyczności. Zdarzają się przypadki, że powiat czy gmina współfinansuje rozbudowę sieci gazowej. Dlatego zapisano budżet powiatu, jako jedno z możliwych źródeł finansowania. Działanie związane z rozwojem sieci gazowej jest działaniem pomocniczym dla realizacji celów Programu. Jako odpowiedzialnego za zadanie wpisano „właściciele i zarządzający siecią gazową”, a w możliwych źródłach finansowania wpisano „budżet właścicieli i zarządzających siecią gazową, budżety powiatów, miast i gmin, WFOŚiGW w Poznaniu, fundusze unijne”.
82	Starosta Śremski	Informuję, że przy wskazywaniu źródeł finansowania działań naprawczych zawartych w tabeli 17 „Programu ...” bardziej prawidłowym pojęciem jest budżet powiatu niż budżet starostw.	Uwzględniono. Zostało poprawione.
83	Starosta Śremski	Ponadto należy zauważyć, że w projekcie „Programu...” w pkt 10.3 obowiązki organów administracji na szczeblu lokalnym do obowiązków starostw włączono: 1) działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych - uwzględnienie konieczności ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza na etapie wydawania decyzji środowiskowej, podczas gdy starosta nie jest organem opiniującym i uzgadniającym w postępowaniach administracyjnych w zakresie decyzji środowiskowych,	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.
84	Starosta Śremski	2) przedkładanie do Zarządu Województwa wyników przeprowadzanych pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów raz w roku - zadanie to nie zostało wymienione w tabeli nr 17 projektu „Programu...”, wobec czego nasuwa się pytanie, na czym pomiar natężenia ruchu miałby polegać i na jakich odcinkach dróg powiatowych pomiary te miałyby być wykonywane.	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.
85	Starosta Gnieźnieński	1. Str. 116 pkt 8 - należy wykreślić częstość przekazywania pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów, ponieważ pomiary takie prowadzone są zgodnie z obowiązującymi przepisami co 5 lat;	Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzane w danym roku sprawozdawczym”.
86	Starosta Gnieźnieński	2. Str. 116 pkt 11 - Starosta od listopada 2011 r. nie uczestniczy w prowadzeniu postępowania o wydanie decyzji środowiskowych. Realizacja zadania określonego w punkcie 11 jest możliwa jedynie w przypadku gdy Starosta, jako właściciel lub zarządca nieruchomości zostanie uznany za stronę postępowania.	Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.

lp.	wnoszący uwagi lub wnioski	treść uwagi	odniesienie
87	Starosta Nowotomyski	<p>W punkcie 10.3. (str. 116 zał. nr 1 Projektu) zostały określone zadania starostów wynikające z ustaleń programu. Część z tych obowiązków leży poza zakresem kompetencji właściwej dla administracji szczebla powiatowego. Dotyczy to następujących zadań</p> <ul style="list-style-type: none"> • „10. Monitoring budów pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (kontrola przestrzegania zapisów pozwolenia budowlanego). „ — starosta nie posiada uprawnień do kontrolowania zapisów wynikających z pozwolenia budowlanego, 	<p>Uwzględniono. Jest to zadanie Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Zmieniono zapis podpunktu 10 w obowiązkach starostów w rozdziale 10.3 Programu na: „Wydawanie pozwoleń na budowę z uwzględnieniem wymogów ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu (np. mycie kół pojazdów opuszczających place budów, zraszanie pryzm materiałów sypkich itp.)”.</p>
88	Starosta Nowotomyski	<ul style="list-style-type: none"> • „11. Działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych.” — obecnie starostowie nie uczestniczą w procesie wydawania decyzji środowiskowych, 	<p>Uwzględniono. Jest to zadanie wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym (zadanie Wp29, aktualnie Wp28). Dlatego wykreślono podpunkt 11 z obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu.</p>
89	Starosta Nowotomyski	<ul style="list-style-type: none"> • Ponadto wnoszę zastrzeżenia do brzmienia punktu 8 „ 8. Przedkładanie do Zarządu Województwa wyników przeprowadzanych pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów raz w roku (do 30 czerwca roku następnego). „ — ponieważ obowiązek prowadzenia corocznie pomiarów natężenia ruchu na wszystkich odcinkach dróg powiatowych wydaje się być niecelowy i nieuzasadniony ekonomicznie. 	<p>Uwzględniono, doprecyzowano. Zgodnie z zapisami w rozdziale 11 (Monitorowanie realizacji POP) dopisano w podpunkcie 8 obowiązków starostów w rozdziale 10.3 Programu „w przypadku, gdy pomiary takie były przeprowadzone w danym roku sprawozdawczym”.</p>